

V o o r j a a r s n o t a D u i v e n 2 0 2 2

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Programma 1 Bestuur	7
Programma 2 Maatschappij	19
Programma 3 Omgeving	35
Totalen	53
Bijlage: Investeringskredieten	57

Inleiding

Het college biedt u hierbij de Voorjaarsnota 2022 aan. De eerste bespreking over deze nota door het nieuwe college vond plaats op de dag dat ook het coalitieakkoord “Met elkaar kleuren we de gemeente Duiven” werd ondertekend.

De Voorjaarsnota (VJN) geeft inzicht in de ontwikkelingen gedurende het huidige jaar, maar kijkt ook vooruit naar de komende 4 jaar. De speerpunten, wensen en investeringskredieten voor de komende jaren worden in de VJN afgewogen en vertaald in meerjarig beleidsmatig en financieel perspectief.

Met het coalitieakkoord leggen de coalitiepartijen hun koers, ambities en werkwijze vast. Wat willen ze bereiken, hoe willen ze dat gaan doen en wat is daarbij belangrijk. Het coalitieakkoord loopt net als de Voorjaarsnota door tot 2026 dus qua tijdsbestek sluiten ze op elkaar aan. Beide documenten hebben ook de huidige situatie van de gemeente als startpunt.

Idealiter wil het college een zo goed mogelijke aansluiting van de Voorjaarsnota, maar ook de meerjarenbegroting en najaarsnota op het nieuwe coalitieakkoord. In de Voorjaarsnota en de meerjarenbegroting moet het coalitieakkoord vertaald worden in concrete acties wat willen we bereiken en hoe gaan we dat doen. Het coalitieakkoord is een document op hoofdlijnen dat zo verder uitgewerkt wordt, maar is in zijn huidige vorm wel een definitief document. Het proces om te komen tot deze Voorjaarsnota was al zo ver gevorderd dat er in dit document maar beperkt aanpassingen gedaan konden worden. Voor deze Voorjaarsnota is daarom een optimale aansluiting helaas niet haalbaar maar met de meerjarenbegroting die in november zal worden aangeboden aan de gemeenteraad zullen we de aansluiting verder verbeteren.

Zowel beleidsmatig als financieel is er vanuit het coalitieakkoord overigens geen noodzaak tot drastische koerswijziging of ingrijpende beslissingen die niet tot de meerjarenbegroting kunnen wachten. Het college gaat wel direct op een andere manier werken. Transparant besturen, meer en vroegtijdige participatie en ruimte bieden voor inbreng vanuit de samenleving en de gemeenteraad want “Met elkaar kleuren we de gemeente Duiven”.

We gaan aan de slag met opgavegericht werken bij drie belangrijke ontwikkelingen waar een meer flexibele, integrale en naar buitengerichte aanpak gewenst is. Waarbij we steeds vaker samen met partners keuzes moeten maken. Voor deze drie belangrijke ontwikkelingen gaan we over tot het formuleren van “wat is nu precies de maatschappelijke opgave” bij deze ontwikkeling. Gericht op deze opgave krijgen we meer focus op sturing en bijsturing.

Deze drie opgaven zijn niet nieuw, sluiten ook aan bij deze voorjaarsnota en veel is al in gang gezet. Maar met het invoeren van deze andere manier van werken krijgen we meer focus op de voortgang en gaan we dus ook op een andere manier met de opgaven aan de slag.

De drie opgaven

De opgave: Verdere transformatie van het sociaal domein.

We investeren in de positieve gezondheid van onze inwoners en gaan uit van wat iemand wel kan en denken in mogelijkheden. Iedereen die dat wil moet mee kunnen doen met werk, onderwijs, sport, cultuur en aan ons verenigingsleven. We hebben aandacht voor achterstanden en de tweedeling in onze gemeenschap. We bedenken simpele en passende oplossingen in en met de directe leefomgeving. Zorg die nodig is, wordt tijdig en integraal ingezet. We kijken naar heel de mens achter de zorgvraag.

De opgave: Versnelling woningbouw.

De huidige plannen voor woningbouw gaan we zo snel mogelijk realiseren. We bouwen voor doelgroepen die een binding hebben met Duiven, Groessen of Loo. De ontsluiting van alle locaties inclusief de omliggende bestaande wijken moet goed geregeld zijn. We schenken aandacht aan een goede leefomgeving en sociale samenhang in de nieuwe wijken. Veranderingen in de behoefte aan woningen houden we goed in de gaten en we stellen zo nodig onze koers bij.

De opgave: Duurzaamheid.

De energie die nodig is in de gemeente Duiven willen we zo duurzaam mogelijk opwekken. Woningen en ander vastgoed moeten duurzaam worden verwarmd. De openbare ruimte wordt zo ingericht dat extreme hitte, droogte of regenval geen problemen veroorzaken. We investeren in biodiversiteit. We willen naar een duurzame gemeente Duiven zonder afval.

Bij de drie opgaven gaan we met de hiernaast beschreven houding aan de slag. Logischerwijs willen we ook de samenleving, de gemeenteraad en de organisatie betrekken bij het bijstellen, aanvullen en aanscherpen van deze drie opgaven. We zorgen voor aansluiting bij ontwikkelingen en acties die al in gang zijn gezet die horen bij deze drie opgaven en gaan onze werkwijze zo inrichten dat deze drie opgaves gaan realiseren.

We gaan voor maximale inbreng vanuit de samenleving, we zijn transparant over de rol van de samenleving en de rol van onszelf en zorgen voor heldere communicatie hierover.

Het bevorderen van het welbevinden of geluk van onze inwoners blijven we van belang vinden. Dit college kiest er nu wel voor dit op een iets andere wijze te benaderen namelijk vanuit het begrip en de methodiek van positieve gezondheid.

Positieve gezondheid is een brede kijk op gezondheid, uitgewerkt in zes dimensies. Het gaat niet om wat iemand niet meer kan, maar juist om wat iemand wel kan, belangrijk vindt en wat zij/hij eventueel wil veranderen. Het gaat bovendien niet allen om de lichamelijke kanten van gezondheid, maar ook om het vermogen je aan te passen, welbevinden, eigen regie, veerkracht, participatie en zingeving.

Ook over deze methodiek en benaderingswijze wil het college met de samenleving, gemeenteraad en organisatie in gesprek. Hoe gaan we hier verder concreet mee aan de slag en kunnen we dat vertalen naar de meerjarenbegroting 2023-2026.

Financieel

Deze Voorjaarsnota is de start van een nieuwe P&C-cyclus. De stand van zaken voor deze Voorjaarsnota was als volgt:

	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo voor begrotingsbehandeling	1.675.449	815.493	971.718	1.451.932	1.451.932
Amendement:					
Geen verhoging OZB	- 60.000	- 60.000	- 60.000	- 60.000	- 60.000
Begrotingssaldo	1.615.449	755.493	911.718	1.391.932	1.391.932
Najaarsnota 2021	-16.037	5.023	20.163	20.163	20.163
Krediet vergadersysteem raad	- 880	- 880	- 880	- 880	- 880
Decembercirculaire	141.780	94.768	92.049	94.056	94.056
Saldo voor Voorjaarsnota 2022	1.740.312	854.404	1.023.050	1.505.271	1.505.271

Bedragen in €

Het totaalbeeld na deze Voorjaarsnota ziet er dan als volgt uit:

Saldi 2022-2026					
	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo voor Voorjaarsnota	1.740.312	854.404	1.023.050	1.505.271	1.505.271
Nieuwe beleidswensen 2022-2026					
Programma 1	725.205	622.104	1.544.547	1.792.344	-537.277
Programma 2	-227.218	-123.470	-123.470	-123.470	-123.470
Programma 3	-875.857	-998.069	-1.062.078	-1.107.974	-1.115.721
Saldo bij honoreren alle wensen	1.362.442	354.969	1.382.049	2.066.171	-271.197

Bedragen in €

In 2026 ontstaat een begrotingstekort. Dat wordt veroorzaakt doordat het rijk voor dit jaar nog geen afspraken wil maken omdat het buiten de regeerperiode van het huidige kabinet valt. Met het vaststellen van deze Voorjaarsnota geeft u als gemeenteraad het college ruimte om voortvarend aan de slag te gaan en de gemeente Duiven verder te kleuren.

Programma 1 Bestuur

1.1 Wat willen we bereiken?

Hoger doel: bijdragen aan de positieve gezondheid van de inwoners

Gemeente Duiven wil een bijdrage leveren aan de positieve gezondheid van de inwoners van de gemeente.

Het hebben van vertrouwen in de overheid draagt bij aan de positieve gezondheid van inwoners. De gemeente wil dit vertrouwen vergroten door inwoners het gevoel te geven welkom te zijn. Door te zorgen voor laagdrempelige en vlotte dienstverlening vanuit servicegerichtheid, via laagdrempelige en vlotte contacten, via heldere communicatie en door te zorgen dat afspraken worden nagekomen. Door inwoners actief te betrekken bij het vormgeven van hun eigen (veilige) leefomgeving, wordt de onderlinge verbinding en leefbaarheid in wijk en dorp versterkt. Ook deze betrokkenheid en verbinding draagt in belangrijke mate bij aan de positieve gezondheid van inwoners.

Programmadoel

Gemeente Duiven is een transparante en betrouwbare overheid middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief.

1.2 Externe ontwikkelingen

- Diverse wet- & regelgeving, zoals de "Wet open overheid", de "Wet modernisering elektronisch bestuur", de "Wet digitale overheid" en het "Besluit digitale toegankelijkheid" nopen tot het voortdurend uitbreiden en vernieuwen van de digitale mogelijkheden en toepassingen voor inwoners. Het is niet de vraag of maar hoe de gemeente daarin moet meebewegen.
- Het experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie is een ontwikkeling die vanuit de rijksoverheid en de provincie gestimuleerd wordt. Er worden ondersteuningsprogramma's aan gemeenten aangeboden. Zo zijn steeds meer gemeenten met de burgerparticipatie aan het experimenteren. Het experimenteren komt voort uit de wens om te komen tot een grotere burgerbetrokkenheid bij de lokale politiek.

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

De jaarlijkse bijdrage aan de GMR is € 89.273. De Groene Metropoolregio (GMR) is een samenwerking met meerdere gemeenten in Gelderland. In 2021 zijn vijf regionale opgaven vastgesteld.

- Verbonden regio
- Productieve regio
- Circulaire regio
- Ontspannen regio
- Groene groeiregio

Vanuit deze bestuurlijke opgaves wordt er jaarlijks een opgaveagenda en een bijbehorende investeringsagenda vastgesteld.

De GMR heeft relaties met vele beleidsterreinen die in de gemeente spelen, zoals bijvoorbeeld woningbouw, economie en circulaire economie. De opgaven hebben onderling ook een grote verbondenheid.

Het aansluiten bij deze regionale opgaves vergt ambtelijke capaciteit en bestuurlijke inzet. De inzet voor de verschillende opgaves werkt ook door in programma 3.

Informatie en ICT

De gemeente is in steeds grotere mate afhankelijk van ICT. De ICT omgeving is volop in beweging. Software zal steeds meer als een service geleverd worden (SAAS). Deze te voorziene verandering in de ICT-architectuur heeft gevolgen voor de manier waarop de gemeente zich op dit vlak moet organiseren. Voor de uitvoerende RID zijn strategische sessies gehouden met als centrale vraag hoe deze organisatie zich richting de toekomst moet gaan ontwikkelen. Deze strategische sessies krijgen een weerslag in verschillende toekomstscenario's. In 2023 zal het gekozen scenario verder uitgewerkt worden.

Het beveiligen van informatie is essentieel voor het functioneren van de gemeente. Het voorbeeld van 'Hof van Twente' toont aan dat een gemeente kwetsbaar is. Verschillende maatregelen worden in verband met de toegenomen risico's rondom met name ransomware genoemd. Gezien de toenemende mate van afhankelijkheid van ICT-middelen is het te verwachten dat er structureel beduidend meer financiële middelen nodig zijn in de komende periode. In de begroting van de SDL is daartoe voor informatiebeveiliging een structurele verhoging opgenomen.

Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel overheden en semi-overheden transparanter te maken. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden. Daarmee is de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervallen. Het grote verschil met de Wob is dat de Woo verplicht dat documenten in elf informatiecategorieën gefaseerd (5 jaar) actief openbaar worden gemaakt. In 2023 zal de implementatie van de Woo voortgang hebben.

1.3 Autonome financiële ontwikkelingen

De autonome kostenontwikkelingen voor 2023 en volgende jaren worden hier aangegeven. Dat zijn naast incidentele zaken voor 2022, ook de structurele kostenontwikkelingen.

1.3.1 Inflatiestijging

In de afgelopen maanden is de toestand in de wereld in snel tempo veranderd. Door de oorlog in Oekraïne en de maatregelen die tegen Rusland worden genomen zijn er inmiddels al heel duidelijk economische gevolgen zichtbaar. Grondstof- en energieprijzen stijgen enorm waardoor de consumentenprijzen ook stijgen. Ten opzichte van onze oorspronkelijke ramingen is het inflatiecijfer ook fors gestegen. Waar rekening is gehouden met een inflatiepercentage van 1,8 zijn die percentages inmiddels gestegen naar rond de 5. Om de CPB cijfers te blijven volgen wordt voorgesteld de stelpost prijsstijgingen in 2023 met 3% te verhogen. Op een totale post door inflatie beïnvloedbare kosten van € 10 miljoen betekent dit een jaarlijkse stijging van € 300.000. Deze stelpost is structureel. In de loop van het begrotingsjaar kan voor bepaalde prijsstijgingen een beroep worden gedaan op deze stelpost ter dekking van een kostenstijging op een budget. Aan het eind van het begrotingsjaar valt de resterende stelpost vrij in het resultaat en dekt daarmee de kostenstijgingen die zich in het boekjaar hebben voorgedaan en waar geen dekkingsvoorstel voor is gemaakt. De huidige prijsstijgingen vormen wel een risico voor onze gemeente. Mochten de kosten meer stijgen dan onze huidige inschatting dan levert dat een extra kostenpost op.

1.3.2 Gevolgen CAO salarissen en onkostenvergoeding burgemeester, wethouders, raadsleden en de griffie

In de ramingen voor 2022 zijn de salariskosten en onkostenvergoedingen van het college en de gemeenteraad geraamd op basis van de salariskosten 2021. De gevolgen van de CAO 2022 zijn hierin nog niet meegenomen. De benodigde structurele verhoging van het budget voor de salarissen en onkostenvergoeding van burgemeester, wethouders, raadsleden en de raadsondersteuning/griffie is in totaal € 32.000.

1.3.3 Gevolgen maartbrief

Op 15 december jl. presenteerden VVD, D66, CDA en ChristenUnie het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'. De maartbrief geeft een eerste beeld van de gevolgen voor individuele gemeenten en provincies van de belangrijkste maatregelen uit het coalitieakkoord die betrekking hebben op het gemeentefonds en provinciefonds. Daarnaast wordt in de maartbrief een indicatie gegeven van het bedrag dat individuele gemeenten zullen ontvangen vanuit de € 679 miljoen die het kabinet beschikbaar heeft gesteld om in het kalenderjaar 2022 een eenmalige energietoeslag toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen. Verder gaat de maartbrief in op het besluit van de fondsbeheerders om de nieuwe verdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023 in te voeren.

Uitgaande van 25.000 inwoners zou het accres inclusief de opschorting van de opschalingskorting voor Duiven in 2023 een voordeel opleveren van € 1.550.000. Voor 2024 een voordeel van € 2.600.000, voor 2025 € 3.025.000 en voor 2026 € 1.025.000. De nieuwe regeringscoalitie heeft

aangegeven alleen voor de huidige regeringsperiode tot en met 2025 afspraken te willen maken. Structurele afspraken wil zij niet maken om niet over het graf heen te regeren. In 2026 valt de Algemene Uitkering dan ook ver terug. Gesproken wordt over een 'ravijnjaar'. De VNG is bezig met een lobby om ook voor 2026 duidelijkheid te krijgen omdat dit jaar van belang is voor de meerjarenramingen van de gemeenten.

Verder ontvangt de gemeente Duiven voor de energietoeslag een bedrag van € 675.000. Dat bedrag moet ook direct aan de inwoners worden uitgekeerd dus wordt dat budgettair neutraal opgenomen.

1.3.4 The Economic Board en Groene metropoolregio

Eerder is aangegeven dat voor Stichting The Economic Board een bedrag van € 1 voor de jaren 2021 en 2022 zal worden opgenomen en € 0,50 voor 2023 en verder. Dit in verband met een te verwachten efficiency slag in de samenwerking tussen The Economic Board en de Groene Metropoolregio. Hier is tot op heden nog geen sprake van. Een ruime meerderheid van de gemeenten in de regio (15 van de 18 deelnemende gemeenten) heeft besloten om ook na 2022 een bedrag van € 1 per inwoner beschikbaar te stellen aan de Stichting The Economic Board.

Op dit moment is er sprake van een directiewisseling binnen The Economic Board. In gesprekken met The Economic Board is duidelijk geworden dat er meer dan voorheen een accent op verbinding met de regio zal worden gezocht. Dit was wat de afgelopen jaren juist gemist werd. Met een nieuwe (interim) directeur wordt deze nieuwe weg ingeslagen. Hierbij is, op dit moment, een volledige vergoeding gerechtvaardigd om deze verbinding mogelijk te maken en te ondersteunen. Hierbij is het niet uit te sluiten dat in de nabije toekomst alsnog een efficiëncyslag zal plaatsvinden door deze verbeterde verbinding. Dit zal dan ook aandacht vragen en gemonitord worden de aankomende jaren. Gevraagd wordt dan ook de huidige bijdrage van € 1 te continueren en niet te verminderen en het bedrag van € 12.500 structureel bij te ramen. Het college wil deze verhoging toestaan voor de periode van 3 jaar om daarna de deelname te evalueren.

Het budget om deel te nemen aan de diverse opgaven binnen de Metropoolregio staat nu geraamd bij Programma 1. Aangezien het opgaben betreft, zoals o.a woningbouw, mobiliteitsfonds, wordt voorgesteld om het bedrag van € 105.500 over te hevelen naar Programma 3.

Daarnaast is het voorstel om nog een bedrag van € 1.500 structureel bij te ramen voor de deelname aan het regiobureau van de Groene Metropoolregio. Ook hier wil het college aan bijdragen voor een periode van 3 jaar om daarna de deelname te evalueren.

1.3.5 Bijdrage 1Stroom (CAO en loonstijging)

De meerjarenbegroting 2023-2026 van 1Stroom ligt op dit moment ter inzage bij de gemeenteraden. Ten opzichte van de bijdragen die we op dit moment hebben opgenomen in onze ramingen stijgen de kosten. Dat heeft voornamelijk te maken met de geprognosticeerde loonkostenstijging. In 2023 is rekening gehouden met een loonstijging van 2,3%. Voor 2024 bedraagt de verwachte stijging 2,1% en in de daaropvolgende jaren is rekening gehouden met 2,4%. Voor de ramingen in Duiven betekent dit een nadeel van:

	2023	2024	2025	2026
Bijdrage 1Stroom begroting 2022-2025	15.731.047	15.927.127	16.109.709	16.109.709
Bijdrage 1Stroom begroting 2023-2026	16.158.000	16.452.000	16.782.000	17.109.000
Nadeel:	426.953	524.823	672.291	999.291

1.3.6 Automatisering RID en kosten inkoopfunctionarissen

Vanaf 2023 wordt de bijdrage aan de RID voor de automatiseringskosten en de kosten voor de inkoopadviseurs geraamd in de begroting van de gemeenten Duiven en Westervoort omdat gebleken is dat het begroten van deze kosten in de GR 1Stroom geen logische constructie is. Door deze verschuiving worden de kosten van de RID weer bij de partijen neergelegd die hier ook zeggenschap over hebben. Het gaat hierbij voor Duiven om de volgende kosten die vanaf 2023

dus in de begroting terechtkomen en niet meer via de bijdrage aan 1Stroom aan de gemeente worden doorberekend.

	2023	2024	2025	2026
Bijdrage 1Stroom voor automatiseringskosten en inkoop in begroting 2022-2025	1.790.675	1.836.166	1.871.670	1.888.291
Bijdrage voor automatiseringskosten en inkoop in begroting 2023-2026	1.890.570	1.965.748	2.020.987	2.054.229
Nadeel:	99.895	129.582	149.317	165.938

De stijging van de totale kosten wordt veroorzaakt door de gevolgen van de CAO en stijging van kosten van maatwerk. Verder worden nu ook de kosten voor de inkoopfunctionarissen opgenomen die eerder abusievelijk niet in de 1Stroom begroting waren geraamd.

Bijdrage automatisering en projecten maatwerk RID	4.004	33.691	53.426	70.047
Bijdrage inkoopfunctionarissen RID	95.891	95.891	95.891	95.891

1.3.7 BIBOB beleid

In 2022 wordt het Bibob beleid aangepast. Er zullen meer sectoren worden toegevoegd, waar een Bibob-toets op van toepassing wordt. Op voorhand verwacht de gemeente dat dit tot beperkt extra werk leidt dat binnen de huidige formatie kan worden opgevangen. In de loop van 2022 wordt bezien of de verwachting klopt. Mocht dat niet zo zijn, en er zijn aanvullende investeringen nodig, dan zal dit in een separaat voorstel worden voorgelegd.

1.3.8 E-depot Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg

Het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) voorziet conform de Archiefwet in het beheer van de (overgebrachte) archieven van de aangesloten Liemerse gemeenten en het samenwerkingsverband de Liemers. Blijvend te bewaren archiefbescheiden (ongeacht hun vorm) van de gemeente dienen na de overbrengingstermijn van 20 jaar overgebracht te worden naar het SALD. Informatie wordt dan openbaar en direct toegankelijk voor onze burgers en andere gebruikers. Tot op heden zijn alleen papieren archiefbescheiden overgebracht naar het SALD.

De nieuwe Archiefwet brengt de overbrengingstermijn terug naar 10 jaar. De gemeente Duiven vormt sinds 2018 uitsluitend digitale archiefbescheiden. De permanent te bewaren digitale archiefbescheiden dienen daarom vanaf 2029 overgedragen te worden aan het SALD. Om langdurig te bewaren digitale informatie in een geordende, betrouwbare en authentieke staat op de slaan en de duurzame toegankelijkheid te borgen is een gezamenlijke Liemerse digitale archiefbewaarplaats (een zgn. e-depot) noodzakelijk.

De implementatie van een e-depot is een omvangrijk en complex project. In de opgestelde businesscase wordt daarom dringend geadviseerd om de beschikbare tijd van 6 jaren te gebruiken om per gemeente de noodzakelijke voorbereidingen te treffen aangezien deze de nodige (tijds)investeringen zullen kosten. De investeringen betreffen met name de kosten voor de gemeente Duiven voor het aantrekken van tijdelijke capaciteit, met specifieke expertise. Deze expertise is onder meer noodzakelijk voor het uitvoeren van diverse onderzoeken die moeten leiden naar een aanvaardbare 0-situatie, het opstellen van een testplan en het uitvoeren van testactiviteiten, de functionele en technische implementatie en diverse werkzaamheden in de beheerfase.

De kosten voor het aantrekken van de algeheel projectleider e-depot SALD maken hier geen deel van uit. Deze zijn opgenomen in de begroting van het SALD.

Duiven	Vorbereidingsfase	Testfase	Implementatiefase	Beheerfase	Totaal
--------	-------------------	----------	-------------------	------------	--------

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Kosten	€ 75.000	€ 75.000	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000	€ 60.000	€ 465.000

1.3.9 Kapitaallasten grondexploitatie

In de begroting 2022 is rekening gehouden met een boekwaarde van de grondexploitatie van € 11.047.271. In de net vastgestelde jaarrekening blijkt de werkelijke boekwaarde per 1-1-2021 € 10.335.931. Er wordt tegen een percentage van 1,17% rente voorcalculatorisch doorberekend aan de complexen van de grondexploitatie. Voor de kapitaallasten betekent dit een incidenteel nadeel van € 8.295. De boekwaarden van de grondexploitatie worden budgettair neutraal in de begroting verwerkt.

1.3.10 Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)

In de door de VGGM ingediende ontwerpbegroting 2023 zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die leiden tot een structurele verhoging van de bijdrage aan de VGGM. Voor de loon-/prijscompensatie en het functiewaarderingstraject bij de GGD is in totaal bijna € 2 miljoen extra nodig. Voor betekent dat een stijging van de bijdrage met € 71.000. De vaccinatie tegen Meningokokken en de uitbreiding prenataal huisbezoek vragen ook meer geld maar hiervoor worden de gemeenten gecompenseerd via de Algemene Uitkering. Naast deze ontwikkelingen, wil de VGGM de organisatie van haar interne bedrijfsvoering versterken. In totaal is hiermee voor Duiven een extra bijdrage van € 68.000 gemoeid. Tegen dit bedrag is een zienswijze ingediend en deze stijging is dan ook niet in de ramingen meegenomen.

1.4 Wensen/Keuzemogelijkheden

1.4.1 Updaten vastgoedbeleid voor gebouwen, tarieven en subsidies

Het beleidsplan voor vastgoed, tarieven en subsidies is aan een update toe. Herijking van de kaders voor de afstemming van de behoefte aan maatschappelijk vastgoed met het beschikbare vastgoed is noodzakelijk. De kosten voor het in 2022 updaten van het vastgoedbeleid bedragen € 15.000.

1.4.2 Structurele aanpak jeugd/jeugdgroepen

Onderdeel van het speerpunt Zorg & Veiligheid is de problematiek rond overlastgevende jeugd en jeugdgroepen. Sinds begin 2022 is de overlast van jeugdgroepen toegenomen en vinden er zelfs criminele activiteiten plaats. Het vroegtijdig signaleren van overlastgevende jeugd, het voorkomen van escalatie en het (repressief) aanpakken van deze groepen vereist een structurele inspanning van meerdere afdelingen en van de politie. Het jongerenwerk speelt een belangrijke rol. Zie hiervoor Programma 2. Daarnaast vraagt het ook meer van onze handhavers. Een specifieke jeugdboa is nodig. De jeugdboa is inzetbaar als reguliere handhaver, maar ook als specialist in het monitoren en aanspreken van jeugdgroepen. Een jeugdboa maakt contact met een jeugdgroep en brengt de jeugdgroep in kaart. Daarmee ondersteunt hij de partners bij de integrale aanpak. Hij heeft inzicht in de jeugdhulpverlening, zorg, preventie en de betrokken instanties. Ook bij een zeer lastige jeugdgroep weet de jeugdboa wat nodig is om het contact te onderhouden en zo nodig te herstellen. Indien nodig treedt hij repressief op. Dit is een lastig evenwicht waar specifieke kwaliteiten voor nodig zijn en wat een 'gewone' boa er niet zo maar even bij doet. Voor Duiven en Westervoort samen gaat het om extra formatie van in totaal 0,5 fte. De kosten voor Duiven van de inzet van deze jeugdboa bedragen € 22.000. Deze kosten worden voorlopig voor 3 jaar opgenomen en gedekt door een bijdrage uit de Algemene Reserve. Na een evaluatie op een passend moment wordt bepaald of de inzet/kosten structureel nodig zijn.

1.4.3 Visie op dienstverlening verder uitwerken

Gemeente Duiven streeft naar vlotte, toegankelijke en betrouwbare dienstverlening, uitnodigend, servicegericht en vanuit oprechte belangstelling. Toch wordt de gemeentelijke dienstverlening niet altijd zo ervaren door inwoners, instellingen en bedrijven. De gemeente Duiven wil het verschil overbruggen tussen de verwachtingen van inwoners, instellingen en bedrijven en dat wat de gemeente wil waarmaken. Daarbij zijn oplossingsgerichtheid, professionaliteit, samenwerken

en integraliteit alsook empathie en een persoonlijke benadering belangrijke uitgangspunten. Bedoeling is om de gemeentelijke dienstverlening van daaruit naar een hoger niveau te tillen.

Voor 2023 is de wens om scherp te krijgen hoe de visie op dienstverlening, met als motto "aandacht voor wat nodig is", verder kan worden uitgewerkt en een dienstverleningsstrategie kan worden ontwikkeld met -voor zover mogelijk- een vertaling naar concrete doelen en toezeggingen aan inwoners, instellingen en bedrijven over wat zij van de gemeente mogen verwachten. De kosten voor het ontwikkelen van een dienstverleningsstrategie kunnen worden gedekt vanuit bestaand budget binnen de 1Stroom-begroting. Wanneer de dienstverleningsstrategie leidt tot wezenlijk andere keuzes in de organisatie van de gemeentelijke dienstverlening, waarvoor nieuwe investeringen nodig zijn, dan zal daarvoor een separaat voorstel worden ingebracht.

1.4.a Investeringskredieten

1.4.a.1 Vervangen Pomp Warmte Koude Opslag (WKO)-installatie

Naar aanleiding van uitgevoerd onderhoud aan de WKO-installatie en de meetresultaten met betrekking tot de werking van de bronpompen is gebleken dat de werking van 1 bronpomp sterk afneemt en dat voortijdige preventieve vervanging hiervan noodzakelijk is. Dit om te voorkomen dat de installatie gedurende langere periode buiten gebruik komt en er geen koeling en verwarming mogelijk is middels deze installatie. De levertijd van de benodigde pomp bedraagt ca. 3-4 maanden. De kosten voor het vervangen van de pomp bedragen € 13.750. De kapitaallasten bedragen vanaf 2023 € 688 per jaar.

1.5 Wat zijn de speerpunten in ons beleid volgend jaar?

A. Het bevorderen van de samenwerking tussen gemeente en samenleving

Dit zijn de speerpunten:

1.A.1	Uitvoeringsprogramma Participatieverordening
Doel	De uitvoering van de in 2022 vast te stellen Participatieverordening te borgen in de organisatie en de samenleving
Toelichting	Zowel bestuurlijk als ambtelijk leeft er een sterke en dringende behoefte aan praktische handreikingen voor participatie. Wanneer wordt een participatietraject opgestart en wanneer niet? Wat komt daarin te staan en wat niet? Daarnaast zijn er ook formele redenen (de Omgevingswet, uitdaagrecht en de burgerparticipatie) om participatie tot een speerpunt te benoemen. Om dit intern vorm te geven, is een participatieverordening nodig met een vastgestelde visie op participatie en de versterking van de lokale democratie. Uitwerking: eind 2022 is er een participatieverordening inclusief visie vastgesteld. Voor het interne 'hoe dan' is een handreiking met een afwegingskader vastgesteld. In 2023 start de uitvoering van de participatieverordening. Dat betekent o.a.: -kennis delen: het creëren van meer bewustwording van de rol van de ambtelijke en bestuurlijke organisatie in de verdere ontwikkeling van de participatie processen (groeimodel). Om hiermee ook een cultuur omslag te maken met alle betrokkenen. -verder bouwen aan de implementatie van participatie binnen bestaande werkprocessen. Dit varieert van informeren tot en met mee-beslissen (participatieladder). -borging van al deze nieuwe taken legt een extra claim op de organisatie die binnen de huidige middelen en binnen de huidige formatie niet kan worden opgevangen. Voorgesteld wordt daarom middelen vrij te maken voor één extra formatieplaats en een uitvoeringsbudget.
Risico's	Participatieplannen kunnen onvoldoende worden ingericht, waardoor onduidelijkheid ontstaat tot hoever de geboden participatie reikt. De ontevredenheid van inwoners neemt daardoor toe. Invoering van het uitdaagrecht vormt een extra uitdaging en risico voor de organisatie, omdat elke uitdaging hoe dan ook begeleiding vraagt van meerdere afdelingen en daarmee de druk op de organisatie opvoert.

1.A.1	Uitvoeringsprogramma Participatieverordening
Planning	Eind 2022 zal een participatieverordening zijn opgesteld, inclusief een visie op participatie. De uitvoering van de verordening wordt in 2023 ter hand genomen.
Financiën	Voor één extra formatieplaats en een bescheiden uitvoeringsbudget is € 95.000 benodigd. Voorgesteld wordt om dit budget voorlopig voor drie jaar toe te kennen en te dekken uit de Algemene Reserve. Daarna zal bekeken worden of hier een structureel budget voor toegekend kan worden.
Participatie	Dit speerpunt is volledig gericht op het verbeteren van participatieve trajecten. De participatieverordening beoogt de kwaliteit van lokale democratische processen te vergroten, de samenwerking tussen gemeente en bewoners te versterken en helderheid te scheppen over proces en rolverdeling.

1.A.2	Integraal werken
Doel	Samenhang en afstemming op alle niveau's
Toelichting	Ieder speelt in de processen zijn eigen rol. De onderlinge samenwerking tussen de gemeente en 1Stroom ligt vast en er is een duidelijke (overleg)structuur. Bestuurders en ambtenaren weten wat ze van elkaar kunnen en mogen verwachten. De duidelijke structuur biedt houvast en overzicht en bevat voldoende ruimte voor dialoog. Bestuurlijke (besluitvormings-)processen kunnen ingewikkeld zijn, waarbij meerdere afdelingen en belanghebbenden betrokken zijn. Met integrale adviezen wordt de kwaliteit en samenhang vergroot. Onderling zijn beleidsterreinen met elkaar verbonden. De verschillende onderdelen van programma 1 brengen de onderlinge verbinding aan. Processen en werkwijzen op een eenduidige manier doorvoeren vergroot de kwaliteit van de ambtelijke advisering. De bestuurlijke procesinformatie is vastgelegd, toegankelijk en overzichtelijk. Er wordt rust en stabiliteit ingebouwd in de processen. De ambtelijke organisatie is ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling 1Stroom. 1Stroom heeft in 2021 een nieuwe organisatiestructuur gekregen en maakt een verbetertraject door.
Risico's	Zonder goede afstemming tussen betrokken ambtenaren en bestuurders worden onderwerpen niet in de volle omvang behandeld. Dit kan leiden tot misverstanden en omissies in de besluitvorming.
Planning	Doorlopend.
Financiën	Beschikbare capaciteit voor de verbeteringen worden met bestaande capaciteit opgepakt.
Participatie	Op onderwerpen die betrekking hebben op derden, zullen zij betrokken worden.

B. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor inwoners en ondernemers.

Dit zijn de speerpunten:

1.B.1	Zorg en Veiligheid
Doel	Het vormgeven van een toekomstbestendige lokale zorg- en veiligheidsstructuur.

1.B.1	Zorg en Veiligheid
Toelichting	Een goede verbinding tussen zorg en veiligheid wordt steeds belangrijker nu de gemeente sinds de decentralisatie in het sociaal domein verantwoordelijk is voor de zorg. Er spelen diverse onderwerpen op het snijvlak van zorg en veiligheid. Voorbeelden zijn: de aanpak van personen met verward gedrag, jeugdoverlast, personen die ernstige woonoverlast veroorzaken in hun buurt of jongeren die vanwege een instabiele thuissituatie afglijden naar criminaliteit of radicaliseren. In de loop der tijd zullen zich steeds nieuwe knelpunten en doelgroepen manifesteren. In 2021 zijn de eerste belangrijke stappen gezet om zorg en veiligheid beter op elkaar aan te laten sluiten. Het verder uitwerken en versterken van een toekomstbestendige lokale zorg- en veiligheidsstructuur gaat de komende jaren door en blijft daarom een speerpunt.
Risico's	Zonder goede verbinding tussen zorg en veiligheid dreigen inwoners uiteindelijk tussen wal en schip te vallen; er komt dan geen sluitende aanpak van hun situatie tot stand. Meestal kan dan alleen de politie nog optreden als deze personen strafrechtelijke overtredingen begaan.
Planning	Doorlopend.
Financiën	Vanwege dit speerpunt is sinds 1 mei 2020 - binnen de bestaande formatie voor openbare orde en veiligheid - een medewerker speciaal vrij gemaakt voor Zorg & Veiligheid-thema's en het vormgeven van de interne en externe samenwerking op deze thema's. Aan het versterken van de bestendige zorg en veiligheidsstructuur wordt nog hard gewerkt. Financiële en personele gevolgen daarvan zullen voornamelijk bij het sociaal domein komen te liggen. Sinds begin 2022 is de overlast van jeugdgroepen toegenomen. Het aanpakken van deze groepen, het voorkomen van escalatie en het vroegtijdig signaleren van nieuwe overlastgevendende jeugd vereist een structurele inspanning van meerdere afdelingen: jongerenwerk, handhavers, sociaal domein en veiligheid. De regie op de aanpak ligt bij Openbare orde en veiligheid. Vanaf het tweede kwartaal van 2022 wordt een uniforme werkwijze opgezet met Westervoort en Zevenaar. Voor de regievoering vanuit veiligheid hebben we 0,25 fte nodig (€ 13.860 voor Duiven). De financiële consequenties worden verder uitgewerkt voor de begroting 2023.
Participatie	De inwoners zullen worden geïnformeerd over waar zij met vragen en zorgen terecht kunnen, zodat de drempels om deze te uiten verlaagd worden. Dit versterkt de vroegtijdige signalering waardoor zorg en hulpverlening snel(ler) opgestart kunnen worden. Een sluitende aanpak voor personen met verward of overlastgevend gedrag komt bij voorkeur tot stand in overleg met de persoon/personen zelf. Helaas werken ze daar niet altijd vrijwillig aan mee. Dan zijn andere trajecten aan de orde.
1.B.2	Cyberveiligheid
Doel	Cyberveiligheid binnen de gemeente vergroten.

1.B.2	Cyberveiligheid
Toelichting	Er vindt een verschuiving plaats van traditionele criminaliteit (woning-/auto-inbraken) naar cybercriminaliteit. Cybercrime is een verzamelterm geworden van alle delicten die met een computer en op internet worden gepleegd. Mensen van alle leeftijden worden het slachtoffer van oplichting via whatsapp of phishingmails. Criminelen kunnen bedrijfssystemen 'gijzelen' en losgeld eisen of belangrijke voorzieningen overnemen. En de digitale wereld draagt ook steeds vaker bij aan radicalisering, het creëren van maatschappelijke onrust en het aanjagen van ordeverstoringen. Verder zijn mensen zich er niet van bewust dat ze onbedoeld dader kunnen worden door bijvoorbeeld een gevoelig filmpje of foto's door te sturen. Gemeenten kunnen een rol spelen om te voorkomen dat inwoners, bedrijven en voorzieningen slachtoffer worden van cyber gerelateerde zaken. Met onder andere voorlichting moet de bewustwording vergroot worden. Daarom zal cybercrime een nieuwe prioriteit worden in het integraal veiligheidsplan. Naast de gerichtheid op onze inwoners en bedrijven is het voor de gemeente c.q. de gemeentelijke organisatie zelf van belang om een goede weerbaarheid tegen cybercriminelen te hebben. Het aantal digitale producten en diensten groeit waardoor de digitale kwetsbaarheid toeneemt. Niet alleen is onze dienstverlening afhankelijk van goed werkende ICT-systemen, ook wordt er veel met privacygevoelige informatie gewerkt. Het gijzelen c.q. stilvallen van onze systemen heeft grote consequenties. Het snel signaleren en bestrijden van incidenten is daarom erg belangrijk.
Risico's	Cybercrime kan leiden tot diefstal van geld en informatie, enorme bedrijfsschade tot zelfs ontwrichting van de samenleving als bepaalde voorzieningen worden gehackt.
Planning	Eind 2022 zal het nieuwe integrale veiligheidsplan aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Bedoeling is dat daar een eerste uitwerking op cybercrime in is opgenomen. De RID en 1Stroom werken voortdurend aan de veiligheid van de gemeentelijke ICT-systemen.
Financiën	Cyberveiligheid is een betrekkelijk nieuw onderwerp voor gemeenten. Langzaamaan komen er projecten en initiatieven op dit thema. Wat voor onze gemeente geschikt is, moet nog worden onderzocht of ontwikkeld. De kosten zijn op voorhand niet aan te geven. De kosten voor de cyberveiligheid van de gemeentelijke systemen zijn meegenomen in de begroting van de RID.
Participatie	Het vergroten van de cyberveiligheid kan niet tot stand komen zonder de inwoners en ondernemers. Meer bewustwording bij inwoners en bedrijven over de gevolgen van cybercrime is een belangrijke eerste stap. Samenwerking met bijvoorbeeld ondernemersverenigingen en het Nationaal Cyber Security Centrum zal daarbij worden gezocht.

C. Het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening, die aansluit op de behoeften en verwachtingen van de inwoners.

Dit zijn de speerpunten:

1.C.1	Moderniseren van de dienstverlening
Doel	Zoveel mogelijk uitbreiden van de digitale dienstverlening en optimaliseren van de digitale toegankelijkheid van gemeentelijke producten en diensten. De wensen en behoeften, mogelijkheden en beperkingen van onze inwoners, bedrijven en instellingen staan daarbij centraal.

1.C.1	Moderniseren van de dienstverlening
Toelichting	Bij alle nieuwe keuzes worden de volgende vragen gesteld: • Is digitaliseren zinnig: wordt het er makkelijker op? • Hoe wordt de toegankelijkheid gewaarborgd: is alles makkelijk te vinden en te gebruiken, en welke oplossingen zijn er voor mensen die niet goed kunnen meekomen? • Zijn er mogelijkheden om samen te werken met anderen: zorg voor integrale oplossingen die aanvullend zijn aan elkaar en waarbij kan worden aangesloten op landelijke of regionale ontwikkelingen? • Hoe wordt de flexibiliteit gewaarborgd: sluit de oplossing voldoende aan op de leefwereld van inwoners en op veranderingen in de samenleving? • Is de informatie transparant en betrouwbaar en is de privacy van onze inwoners gewaarborgd? Er zijn veel verschillende ict-oplossingen beschikbaar. Dat vraagt om strategische keuzes. De Liemerse i-Visie en i-Strategie bieden handvatten om daarin robuuste en toekomstbestendige keuzes te kunnen maken. Er wordt zoveel mogelijk samengewerkt in de Liemers. Zoals gezegd, is er ook volop aandacht voor de groep inwoners die niet of minder zelfredzaam is, mensen met een beperking en de groep digibeten en laaggeletterden. Ook voor deze doelgroepen zijn de gemeentelijke producten en diensten toegankelijk, zowel digitaal als analoog. De gemeente blijft dan ook investeren in de kwaliteit van het persoonlijk klantcontact.
Risico's	Uitgaande van de behoefte van de klant en de inzet van meer e-diensten, is er een andere inrichting van gemeentelijke processen en werkwijzen nodig. Ook vraagt dit iets anders in houding en gedrag en in kennis en vaardigheden van medewerkers. De maatschappelijke ontwikkelingen en ict-ontwikkelingen gaan vaak sneller dan dat de organisatie bij kan houden. Daarnaast moet de gemeente zuinig zijn met het geld. Vandaar dat het niet altijd lukt om de plannen waar te maken. Ten slotte zijn de afgelopen jaren al veel producten en diensten digitaal beschikbaar gekomen via de gemeentelijke website. Hierin zit nog steeds ontwikkelpotentieel maar het is reëel te veronderstellen dat de groei hierin zal afnemen naarmate er meer producten en diensten digitaal verkrijgbaar zijn.
Planning	Het moderniseren van de dienstverlening is een continu proces. Er is geen moment waarop het "klaar" is. Ontwikkelingen gaan soms zo snel dat stilstand achteruitgang betekent. Het is dan ook belangrijk te blijven zoeken naar oplossingen om de gemeentelijke dienstverlening op peil te houden. Medio 2022 wordt de gemeentelijke hoofdwebsite overgezet naar een nieuw platform. Daarbij krijgt de website een nieuwe look & feel en komen er ook nieuwe technische mogelijkheden om de website nog flexibeler te kunnen inrichten en dus beter te kunnen laten aansluiten op steeds veranderende eisen en wensen.
Financiën	De meeste investeringen in de technologie die nodig zijn om een goede dienstverlening te kunnen bieden, worden betaald vanuit RID-budgetten. Vooralsnog lijkt de beschikbaarheid van die budgetten voldoende. Als er aanvullende investeringen nodig zijn, dan zal dit in een apart voorstel worden voorgelegd.

1.C.1	Moderniseren van de dienstverlening
Participatie	De gemeente gebruikt bij de keuzes rondom dienstverlening het motto “aandacht voor wat nodig is”. Dat wat nodig is, wordt bepaald in afstemming met inwoners, bedrijven en instellingen. Bijvoorbeeld via klantonderzoeken. Daarnaast is er sinds 2021 een webpanel bestaande uit vertegenwoordigers vanuit de gemeente. Dit klantpanel wordt regelmatig gevraagd om mee te kijken met voorgestelde wijzigingen binnen de gemeentelijke website en om hun wensen en behoeften in het contact met de gemeente aan te geven. Ook wordt klantgedrag gemonitord via web-statistieken en vanuit de data die vanuit de verschillende backofficeapplicaties beschikbaar is.
1.C.2	Begrijpelijk schrijven via alle communicatie-uitingen
Doel	De gemeente streeft naar een laagdrempelige, toegankelijke en vlotte dienstverlening. Onderdeel daarvan is de schriftelijke communicatie met inwoners, ondernemers, organisaties en andere klanten. Iedereen die van de gemeente een (nieuws)brief, een e-mail of ander schriftelijk bericht ontvangt, moet begrijpen waarom hij die ontvangt, waar de tekst over gaat, wat de boodschap is en wat er van hem wordt verwacht. Communicatie vanuit de gemeente moet uitnodigend en servicegericht zijn, geschreven vanuit de belevingswereld van de ontvanger.
Toelichting	Dat betekent dat de schriftelijke boodschappen lezersgericht moeten zijn. Heldere, foutloze teksten met een goede opbouw, een heldere boodschap, een neutrale toon en op een passend taalniveau. In de meeste gevallen is dat B1. Dit taalniveau -dat teksten voor de meeste mensen begrijpelijk maakt- wordt al toegepast bij de webteksten. Gemeentelijke brieven, mails en andere uitingen worden nog niet altijd geschreven in taalniveau B1. Hierdoor wordt vaak niet goed begrepen wat wordt bedoeld of wat er van de lezer wordt verwacht. Daarom is het belangrijk een verbeterslag te maken in de schriftelijke communicatie. Er komt een leer-en ontwikkeltraject gericht op het schrijven van lezersgerichte en begrijpelijke teksten. Onderdeel hiervan is het inzetten van de tool Klinkende Taal. Met deze tool leren de medewerkers continu en verbeteren ze hun schrijfvaardigheid. Met als effect dat de teksten steeds duidelijker worden. Via het management-dashboard van Klinkende Taal kan het gebruik van de tool en (de ontwikkeling van) het taalniveau van de teksten worden gemonitord.
Risico's	Het anders schrijven vraagt om bewustwording en draagvlak binnen de gemeentelijke organisatie. De medewerkers moeten een nieuwe schrijfvaardigheid ontwikkelen. In het begin zal het schrijven van een tekst meer tijd kosten. Hiermee ontstaat het risico dat men afhaakt en terugvalt op de oude manier van schrijven. Dit risico wordt ondervangen door een goede inrichting van het leerproces, door begeleiding en door monitoring.
Planning	In 2022 wordt het plan van aanpak opgesteld en geïmplementeerd binnen de ambtelijke organisatie 1Stroom. De tool Klinkende Taal wordt hierin als pilot opgenomen en uitgerold over de vakdisciplines die de meeste teksten naar inwoners, instellingen en bedrijven schrijven. In 2023 vindt een evaluatie plaats om te kunnen bezien of het rendement zodanig is dat deze tool voor de hele ambtelijke organisatie wordt ingezet en deze daarmee onderdeel wordt van het standaard werkproces bij het schrijven van teksten.
Financiën	De kosten van het leer- en ontwikkeltraject en de tool worden gedekt uit het bestaande opleidingsbudget binnen de begroting van 1Stroom.
Participatie	Om te toetsen of de gemeentelijke teksten begrijpelijker worden, zal steekproefsgewijs onderzoek worden gedaan onder de ontvangers van onze teksten. Daarnaast kan op basis van inkomende klantvragen worden gemonitord of het aantal vragen naar aanleiding van de schriftelijke communicatie vanuit de gemeente afneemt.

1.6 Wat gaat het ons kosten?

Saldi 2022-2026 programma Bestuur

Nieuwe activiteiten	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo voor de Voorjaarsnota					
Autonome ontwikkelingen:					
1.3.1 Inflatiestijging	0	300.000	300.000	300.000	300.000
1.3.2 CAO salarissen college + raad	32.000	32.000	32.000	32.000	32.000
1.3.3 Gevolgen Maartbrief Algemene Uitkering	0	-1.550.000	-2.600.000	-3.025.000	-1.025.000
1.3.3 Energietoeslag	-675.000				
1.3.4 The Economic Board en Groene Metropool Regio	0	14.000	14.000	14.000	
1.3.4 Groene Metropoolregio	-105.500	-105.500	-105.500	-105.500	-105.500
1.3.5 Bijdrage 1Stroom (CAO +loonstijging)		426.953	524.823	672.291	999.291
1.3.6 Automatisering RSD	0	0	0	0	0
1.3.6 Bijdrage RID automatisering en maatwerk		4.004	33.691	53.426	70.047
1.3.6 Bijdrage RID inkoopfunctionarissen		95.891	95.891	95.891	95.891
1.3.7 BIBOB beleid	0	0	0	0	0
1.3.8 E-depot SALD		75.000	75.000	85.000	85.000
1.3.9 Kapitaallasten grondexploitatie	8.295				
1.3.10 VGGM		71.000	71.000	71.000	71.000
Totaal autonome ontwikkelingen	-740.205	-636.652	-1.559.095	-1.806.892	522.729
Wensen Keuzemogelijkheden:					
1.4.1 Updaten vastgoedbeleid GTS	15.000				
1.4.2 Aanpak jeugdgroepen		0	0	0	
1.4.3 Uitwerken dienstverleningsvisie	0	0	0	0	0
1.4.a.1 Pomp WKO installatie	0	688	688	688	688
Totaal wensen/Keuzes	15.000	688	688	688	688
Speerpunten:					
Uitvoeringsprogramma Participatieverordening		0	0	0	
Integraal werken					
Zorg en Veiligheid	0	13.860	13.860	13.860	13.860
Cyberveiligheid					
Moderniseren van de dienstverlening					
Begrijpelijk schrijven					
Totaal Spoorpunten	0	13.860	13.860	13.860	13.860
Totaal Programma 1	-725.205	-622.104	-1.544.547	-1.792.344	537.277

Bedragen in €

Programma 2 Maatschappij

2.1 Wat willen we bereiken?

Programmadoel

De gemeente levert een bijdrage aan een vitale samenleving en een leefbare omgeving waardoor inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Dit vanuit de overtuiging dat inwoners van de gemeente Duiven een betekenisvol en veerkrachtig leven kunnen leiden. Waar nodig worden handvatten aangereikt gericht op zelfredzaamheid, elkaar ondersteunen en participatie. De leefwereld en omgeving van inwoners staat hierbij centraal, zodat de gemeente - waar nodig - de juiste en passende ondersteuning biedt. De systematiek van positieve gezondheid is daarbij voor de gemeente leidend. Uitgaan van wat iemand wel kan en denken in mogelijkheden. Kijkend naar alle zes dimensies en wat die persoon belangrijk vindt en wil veranderen. Oplossingen bedenken die aansluiten bij de leefwereld van de inwoner die meedoen makkelijker maken.

Toelichting

De gemeente streeft naar een inclusieve samenleving, waarin iedereen bijdraagt en kan deelnemen; jong en oud, genderneutraal, met of zonder beperking en met verschillende culturen en achtergronden. Iedereen draagt bij naar eigen kunnen en krijgt hulp waar nodig. Zo hoort iedereen erbij, is nuttig en krijgt waardering. De kracht van de samenleving en de mogelijkheden van inwoners zijn het uitgangspunt. Waar nodig helpt de gemeente deze mogelijkheden te vergroten met de inzet van passende zorg en ondersteuning.

Voor kwetsbare inwoners die niet zelf de regie over hun leven kunnen voeren en niet volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen, zoekt de gemeente samen met hen naar op maat gemaakte oplossingen. Deze bestaan uit voorliggende voorzieningen en uit zo nodig specialistische ondersteuning. Vanuit transformatie is de inzet om juist voorliggende voorzieningen te versterken en optimaal te benutten.

Via het stimuleringsbeleid en de inzet van het basisteam werkt de gemeente samen met maatschappelijke instellingen, verenigingen en inwoners. Zij kennen hun verantwoordelijkheden en zij vormen de sterke "fundering" van de samenleving in Duiven. Om deze fundering verder te versterken en benutten stimuleert de gemeente de samenwerking door de dialoog tussen deze partijen te stimuleren, te faciliteren en initiatieven te ondersteunen. Dit vraagt een doorlopende dialoog en afstemming omdat niet alle partners met hetzelfde "vervoermiddel" en dezelfde "snelheid" de ingeslagen weg volgen. Het beoogd resultaat is, dat alle partners op gelijkwaardige wijze deelnemen aan het vormgeven van een nog sterkere fundering van de samenleving in Duiven. Dit alles maakt (eenvoudige en) duurzame oplossingen mogelijk voor maatschappelijke vraagstukken en kan leiden tot betere resultaten.

2.2 Externe ontwikkelingen

Wet maatschappelijke ondersteuning Wmo

Het abonnementstarief voor de huishoudelijke ondersteuning staat landelijk ter discussie. De invoering van dit tarief heeft een enorme aanzuigende werking (gehad). Onderzoek volgt of dit gewijzigd moet worden om de huishoudelijke ondersteuning voor gemeenten betaalbaar te houden. Daarnaast is het mogelijk dat de maaltijdvoorziening niet meer algemeen gebruikelijk blijft, met de kans dat gemeenten weer verantwoordelijk worden voor de maaltijdverzorging voor inwoners die daar niet meer zelfstandig toe in staat zijn.

De uitstroom van inwoners die beschermd wonen naar beschermd thuis vraagt veel tijd en aandacht. Extra voorzieningen zijn nodig wanneer deze groep inwoners zelfstandig gaat wonen. Oplossingen hiervoor worden met name in het voorliggende veld gezocht. Van belang is dat de sociale spankracht van wijken niet onder druk komt te staan. Hierover worden met de woningbouw verenigingen gesprekken gevoerd. Datzelfde geldt voor de opvang van statushouders en de vluchtelingen vanuit Oekraïne. Ook dit zal de komende jaren van onze gemeente inspanning vragen.

We zien een toename bij de GGZ zorg. Deze is zorgelijk, mede door de gespannen arbeidsmarkt. Dit heeft al geleid tot een opnamestop voor de volwassenenzorg. Er is van twee kanten grote druk;

teveel mensen die een beroep willen doen op zorg en te weinig mensen om die zorg te leveren. Datzelfde zien we ook bij de aanbieders van huishoudelijke ondersteuning. De gemeente is in overleg met deze organisaties om de zorg voor de toekomst te kunnen garanderen. Alle mogelijke oplossingen, ook "out of the box" worden hier verkend.

Door actief in te zetten op verwijzing naar de Wet Langdurige Zorg (WLZ) zien we daar een grote toename van het aantal indicaties. Wanneer de criteria om voor een indicatie in aanmerking te komen worden aangescherpt, heeft dit direct gevolgen voor het aantal WMO indicaties en daarmee de financiën van onze gemeente. Ook prijsstijgingen van de maatwerkvoorzieningen als gevolg van salarisontwikkelingen hebben gevolgen. De gemeente heeft geen invloed op deze factoren, maar moet er wel voor betalen.

Steeds vaker komt naar voren dat de tweedeling in onze maatschappij groter wordt: kansrijk versus kansarm, welvarend versus armoede, digitaal vaardig versus digitaal onbekwaam. De afgelopen twee coronajaren hebben deze tweedeling vergroot. Zeker voor de jeugd is de vraag of de soms opgelopen achterstanden kunnen worden ingehaald de komende jaren of leidt tot een vraag om extra hulp vanuit de gemeente.

Hervormingsagenda Jeugd

De regionale samenwerking tussen gemeenten is sinds 2015 geïntensiveerd. Vanwege de omvang van taken zijn gemeenten op zoek gegaan naar meer onderlinge aansluiting en samenwerking op het gebied van inkoop en de transformatie van de zorg. Deels om tegemoet te kunnen komen aan het beperken van de hoeveelheid procedures en administratieve last, maar ook met het oogpunt de financiële last terug te dringen. Ook onze gemeente heeft te kampen gehad met tekorten op de begroting als gevolg van de afname van de Rijksbijdragen. Het Rijk is de gemeenten in 2020, 2021 en 2022 op financieel gebied incidenteel tegemoet gekomen. Dit heeft geleid tot het opstellen van een Hervormingsagenda voor de Jeugdwet. De Hervormingsagenda Jeugd vraagt inzet van de gemeente op transformatie om het jeugdstelsel op den duur beter te laten werken en financieel houdbaar te laten blijven. In de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming worden in 2022 bovenregionale afspraken uitgewerkt richting de regio Centraal Gelderland.

Toekomstscenario Jeugdbescherming

De veiligheid van kinderen staat voorop en is van het grootste belang zeker waar het de kwetsbaren betreft. De afgelopen periode is Gelderland-breed gewerkt aan een Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming; een agenda met afspraken die regionaal worden uitgewerkt. Er wordt een beweging in gang gezet gericht op de verschuiving van estafette naar integraliteit tussen de betrokken organisaties, om de wachttijden en wachtlijsten te bekorten voor de kwetsbare jeugdigen.

De bescherming voor kinderen en gezinnen, en daarmee het stelsel, moet meer gezinsgericht, eenvoudiger en transparanter worden ingericht. Hiervoor is in 2021 een Toekomstscenario ontwikkeld met als kern de bundeling van kennis en expertise op het gebied van kind- en gezinsbescherming door het samengaan van de Raad voor de Kinderbescherming, Gecertificeerde Instellingen en Veilig Thuis in een Regionaal veiligheidsteam. Dit gebeurt in de vorm van Toekomsttuinen. De afspraken versterken de samenwerking rondom kwetsbare kinderen op lokaal niveau. Dit betekent dat voor onze gemeente een nieuwe werkwijze wordt ontwikkeld met het Sociaal Loket en de diverse netwerkpartners in het Veiligheidsdomein.

Beweging naar nul uithuisplaatsingen

In Nederland wordt in vergelijking met andere landen om ons heen meer kinderen uit huis geplaatst. De rechtbank komt tot een dergelijke beslissing omdat een kind niet veilig kan opgroeien in de thuissituatie en een veiliger plek moet worden gevonden waar meer zorg geboden kan worden. De beweging naar nul uithuisplaatsingen richt zich op het mogelijk maken en faciliteren van een veilige thuissituatie voor een kind zodat het niet elders op moet groeien. Deze beweging vergt ook voor onze gemeente inzet op specialistische ambulante, en meer op preventie gerichte zorg, die is gericht op het voorkomen van uithuisplaatsing, het bevorderen van doorstroom en uitstroom uit verblijf.

Regionale Samenwerking arbeidsmarkt

Beleidsontwikkeling vindt steeds meer plaats vanuit de arbeidsmarktregio Midden Gelderland. Ambtelijk worden beleidsinhoudelijke zaken voorbereid, op management niveau wordt getoetst op uitvoerbaarheid en bestuurlijk worden vervolgens de zaken besloten. Hierna wordt lokaal geïmplementeerd. Goede voorbeelden hiervan zijn onder meer;

- het nieuwe contract voor Scalabor tot 2025;
- de uniforme invoering van beleid en uitvoering op Nieuw Beschut Werk;
- de collectieve handelswijze inzake de verstrekking van Loonkostensubsidie, voorsortierend op het Breed Offensief vanuit het ministerie van Sociale Zaken & Werkgelegenheid (SZW).

De samenwerking op dit regionale niveau is aanmerkelijk toegenomen. Een trend daarbij is dat steeds meer geld- en budgetstromen via de arbeidsmarktregio lopen.

Breed offensief

Het breed offensief is een brede agenda om de arbeidsmarktkansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. Doelen van de maatregelen uit het breed offensief zijn:

- het makkelijker maken voor werkgevers om mensen met een arbeidsbeperking aan te nemen;
- mensen met een arbeidsbeperking voor langere tijd aan het werk krijgen;
- werk voor mensen met een arbeidsbeperking aantrekkelijker maken (bijvoorbeeld door meer inkomen);
- zorgen dat werkgevers en werkzoekenden elkaar makkelijker vinden.

Coronagelden

Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) heeft de gemeente middelen ontvangen voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. Deze kunnen worden ingezet ten behoeve van kinderen die als gevolg van corona onderwijsvertragingen hebben opgelopen en problemen hebben op cognitief, executief, sociaal en emotioneel vlak. De middelen worden vanaf 2022 voornamelijk besteed aan de uitbreiding van het vindplaatsgericht werken, waar de inzet van een jeugdverpleegkundige en het schoolmaatschappelijk werk onderdeel van zijn. Daarnaast worden de middelen besteed aan de extra inzet van een verzuimcoach, focustrainingen in het onderwijs en huiswerkbegeleiding.

Onderwijsachterstanden 2023-2026

In 2023 start de nieuwe beleidsperiode onderwijsachterstanden, die loopt tot en met 2026. In 2022 worden beleidsvoornemens en initiatieven voor de nieuwe periode ontwikkeld.

Prijsstijgingen

Vanaf eind 2021 zijn de prijzen van grondstoffen en loonkosten enorm gestegen als gevolg van de hoge prijs van gas en olie maar ook van staal en hout. Daarnaast kampt de grond- weg en waterbouw sector met een groot tekort aan personeel. Omdat deze stijging door de aannemers niet voorzien had kunnen worden is het principe van redelijkheid en billijkheid van toepassing op lopende contracten. Een deel van de stijgende kosten moeten daarom met de aannemer worden verrekend.

Bij aanbesteding van werken zullen hogere prijzen worden gerekend waardoor budget dat was aangevraagd niet voldoende is. Eventuele prijsstijgingen op groencontracten zijn nu nog niet te berekenen omdat dit jaarschijven betreft. De gevolgen zullen daarom pas verder in het jaar in financiële rapportages verwerkt kunnen worden.

2.3 Autonome financiële ontwikkelingen

De autonome kostenontwikkelingen voor 2022 en volgende jaren worden hier aangegeven. Dat zijn naast incidentele zaken voor 2022, ook de structurele kostenontwikkelingen. Het gaat dus om bestaand beleid waar structurele of incidentele wijzigingen op ontstaan.

2.3.1 Jeugdhulp, Wmo Huishoudelijke ondersteuning en Inburgering

Ondanks de inspanningen benoemd in het document Samen Sterk kan het verschil van de werkelijke uitgaven in 2022 ten opzichte van de begroting fors oplopen. Een rol hierbij

spelen de wijziging woonplaatsbeginsel Jeugdwet met ingang van 2022, hogere tarieven voor Jeugdbescherming en Jeugdreclassering door uitvoering van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming (GVJB), de covid-19 periode en de verhoging van de tarieven voor de algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning per februari 2022. De ontwikkelingen worden gemonitord en tussentijds zal de prognose via het dashboard Sociaal Domein gedeeld worden.

Voor het jaar 2022 spelen diverse zaken die gevolgen kunnen hebben voor de uitgaven voor inburgeringsvoorzieningen en inburgeringsdiensten. Hierbij gaat het om onder andere de inkoop van onderwijsleerroute en de dienstverlening door Vluchtelingenwerk. Met de najaarsnota zal een beter beeld zijn van de totale uitgaven in 2022.

2.3.2 Opbouw/versterken lokale infrastructuur van beschermd wonen naar beschermd thuis

Door het vaststellen van de regiokadernota "Samen aan zet" van beschermd wonen naar beschermd thuis, heeft de gemeenteraad de opdracht gegeven om de lokale infrastructuur voor mensen met een psychische kwetsbaarheid te versterken. Vanuit de regio heeft de gemeente Duiven incidenteel geld ontvangen om te investeren in de lokale infrastructuur. Dit geld is opgenomen in de bestemmingsreserve. Mogelijk dat er bij ontwikkeling van de regionale agenda nog gelden nodig zijn. Voorgesteld wordt om hiervoor € 104.515 te ramen met als dekking de bestemmingsreserve regionale ambulantiseringsgelden GGZ.

2.3.3 Verlenging dienstverlening Scalabor

Het contract met Scalabor is vernieuwd. Dit betekent dat er in 2023 extra middelen nodig zijn ter grootte van € 100.000. Waarvan wij voorstellen om € 28.000 te dekken uit de reserve Corona compensatie SW. Deze middelen zijn reeds voorgesteld bij de Jaarrekening 2021. Dan resteert over 2023 een nadeel van € 72.000, in 2024 een nadeel van € 34.000 en in 2025 een voordeel van € 34.000. Voorgesteld wordt deze bedragen te dekken uit de Algemene Reserve.

2.3.4 Openbare gezondheidszorg

Verhoging inwonersbijdrage VGGM ten behoeve van Openbare gezondheidszorg. De geraamde middelen bleken in 2021 onvoldoende om de noodzakelijke inwonersbijdrage aan VGGM te dekken. Het college stelt voor om structureel met € 25.000 bij te ramen.

2.3.5 Specifieke uitkering Wet Inburgering

De uitkering (in 2022 is een bedrag van € 162.121 ontvangen) is bedoeld ter dekking van voorzieningen, niet zijnde uitvoeringskosten. Na afloop van ieder jaar moet verantwoording plaatsvinden aan het rijk en vindt er een afrekening plaats. Tegenover deze ontvangst staan uitgaven. De middelen worden budgettair neutraal opgenomen.

2.3.6 Kosten ICT Inburgering

De implementatie van nieuwe softwaremodules kost eenmalig € 37.600. Het aandeel voor de gemeente Duiven is € 24.700. Het college stelt voor om deze kosten te dekken uit de reserve Nieuwe wet inburgering.

2.3.7 Eenmalige energietoeslag

De overheid heeft voor het jaar 2022 voor de uitgifte van de energietoeslag aan huishoudens met een laag inkomen een eenmalig budget beschikbaar gesteld, wat voor Duiven globaal € 675.000 betekent. Het college verwacht dat dit budget toereikend zal zijn en stelt voor dit bedrag bij te ramen.

2.3.8 SPUK sportakkoord (BOSS)

Voor 2020, 2021 en 2022 is er een specifieke aanvraag sportakkoord toegekend van € 20.000 per jaar. Deze uitkering is voor de uitvoeringskosten lokaal BOSS akkoord (Bewegen, ontmoeten, sporten en spelen) en beschikbaar gesteld door VWS. Het geheel is budgettair neutraal.

2.3.9 Specifieke uitkering lokale Preventieakkoorden of preventieaanpakken 2022

De uitkering van € 20.000 is bedoeld voor de uitvoering van het door de kerngroep ondersteuningsprogramma Lokale Preventieakkoorden VNG goedgekeurde Lokaal

preventieakkoord dat is opgesteld in 2021. De bijdrage komt vanuit de Rijksoverheid. We stellen voor om voor 2022 en 2023 € 20.000 bij te ramen. Het geheel is budgettair neutraal.

2.3.10 Indexering Jeugd en Wmo

Door de stijging van de lonen binnen de zorg en daarmee ook de kosten, wil de gemeente een indexering toepassen voor jeugd en Wmo volgens de systematiek van de Inkoop sociaal domein Centraal Gelderland. Voorgesteld wordt een bedrag van € 296.000 bij te ramen. Dekking komt uit de stelpost prijsstijgingen.

2.3.11 Personeelslasten combinatiefunctionarissen onderwijs sport en cultuur

Door een stijging van de personeelslasten en het niet toepassen van indexering afgelopen jaren is er een tekort ontstaan. Voorgesteld wordt vanaf 2022 structureel een bedrag van € 32.500 bij te ramen.

2.3.12 Indexering subsidiebedragen

Het subsidie bedrag voor maatschappelijke ondersteuning door Santé Partners is de afgelopen jaren niet geïndexeerd, terwijl het gevraagde bedrag als gevolg van salarisstijgingen wel omhoog is gegaan. Hiervoor is het nodig om € 36.000 structureel bij te ramen. Dekking uit de stelpost prijsstijgingen. Deze stelpost (ad € 380.000) is gevormd vanuit het accres in de septembercirculaire.

2.3.13 Reinigen openbaar gebied

In 2020 is er een nieuw contract afgesloten voor het onderhoud van het openbaar groen. In dit contract is ook het reinigen van het openbaar gebied opgenomen. Echter het budget van € 113.000 voor dit onderdeel is verantwoord binnen Programma 2 maar dient te worden verantwoord in Programma 3.

2.3.14 Opstellen beheerplan groen

Naar verwachting wordt in Q3 van 2022 het Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR) in de raad behandeld. Na vaststelling moeten beheerplannen worden opgesteld waarin uitgangspunten uit het beleid uitgewerkt worden naar beheeruitgangspunten en maatregelen. Ook in het schrijven van de Provincie Gelderland d.d 10 februari 2022 is aangegeven dat het opstellen van beheerplannen noodzakelijk is om duurzaam financieel beheer op de kapitaalgoederen mogelijk te maken. De kosten voor het in 2022 opstellen van het beheerplan groen bedragen eenmalig € 10.000.

2.3.15 Uitkijkpunt Loowaard

De gemeente Duiven werkt samen met de Dorpsraad Loo aan het realiseren van het Uitkijkpunt Loowaard. Kunstenaar Heidi Linck heeft opdracht gekregen om het uitkijkpunt eind 2022 te realiseren. Het uitkijkpunt wordt gefinancierd met subsidiegelden van de provincie Gelderland, Prins Bernard Cultuur Fonds en A15 compensatiegelden.

De grondstof- en brandstofprijzen zijn enorm gestegen. Dat betekent dat realisatie van het project niet meer voor het huidige budget gerealiseerd kan worden. Uitgaande van een meerprijs onvoorzien van 10% ramen we een bedrag van € 25.045 bij.

2.4 Wensen/Keuzemogelijkheden

2.4.1 Toezichthouder zorgfraude

In het najaar van 2019 is het Afsprakenkader kwaliteit, toezicht en handhaving Regio Centraal Gelderland vastgesteld. Daarin is opgenomen dat er toezichthouders worden aangewezen. Het is belangrijk om een toezichthouder rechtmatigheid aan te wijzen omdat deze functionaris de noodzakelijke bevoegdheden heeft om de signalen te onderzoeken die kunnen duiden op zorgfraude. Voorgesteld wordt om voor onze gemeente hiervoor een bedrag van € 65.000 bij te ramen. De opvolging van de onderzoeken zal nog nader belegd en vormgegeven moeten worden wat mogelijk leidt tot verdere financiële consequenties.

2.4.2 Structurele aanpak jeugd/jeugdgroepen

Sinds begin 2022 is de overlast van jeugdgroepen toegenomen. Het vroegtijdig signaleren van overlastgevendende jeugd, het voorkomen van escalatie en het (repressief) aanpakken van deze groepen vereist een structurele inspanning van meerdere partijen. Het jongerenwerk speelt een belangrijke rol in het vertrouwen winnen van de jongeren, problemen signaleren die dreigen af te glijden en vroegtijdig doorverwijzen naar de juiste instanties. Het is nodig om een jongerenwerker op straat/ straatcoach beschikbaar te hebben in Westervoort en Duiven. Om dit niet ten koste te laten gaan van de huidige activiteiten voor kwetsbare groepen, de aanwezigheid en betrokkenheid van jongerenwerkers op scholen en de samenwerking met partners (sportcoaches, jeugdconsulenten, BOA's e.d.) is het nodig 1 extra fte jongerenwerk/ straatcoach in te zetten. Voor Duiven bedragen de kosten € 44.000. Deze kosten worden voorlopig voor 3 jaar opgenomen en gedekt door een bijdrage uit de Algemene Reserve. Na een evaluatie wordt bepaald of de inzet/kosten structureel nodig zijn. Daarnaast vraagt een structurele integrale aanpak ook meer van onze handhavers. Zie hiervoor Programma 1.

2.4.3 Inclusie

Van 2020 tot 2022 heeft de gemeenteraad jaarlijks € 10.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de inclusie-agenda. Uitgaven beperken zich nu tot aanpassingen in de openbare ruimte en bij accommodaties. Thema's met onderwerpen op de Inclusieagenda zijn ook: Welzijn, Gezondheid en Ondersteuning met o.a. als onderwerpen meer ontmoetingsmogelijkheden in de wijken en inclusiever evenementenbeleid. Werk & Inkomen met o.a. als onderwerp bevordering van parttime banen voor mensen met een beperking. Gezien het belang dat wordt gehecht aan inclusie, ligt het voor de hand te verlengen en vanaf 2024 te bepalen wat het vervolg is. Voorgesteld wordt om vanaf 2023 € 10.000 bij te ramen.

2.4.4 Cultuurmenu Basisonderwijs

Sinds schooljaar 2019/2020 is het werkgeverschap voor de combinatiefunctionaris Cultuur PO ondergebracht bij het Candea College. De coördinatie, planning en organisatie van het cultuurmenu basisonderwijs wordt uitgevoerd door Kunstwerk! Hiervoor is geen financiering vrijgemaakt. Voorgesteld wordt om hiervoor structureel een bedrag van € 7.000 bij te ramen vanaf 2022.

2.4.5 Accommodatie-onderzoek sport, toekomst blaashal

In de afgelopen 5 jaren dat de blaashal op het terrein van de hockeyclub Westerduiven dienst deed als winteraccommodatie voor meerdere buitensportclubs merkte het college al op dat de blaashal lastig exploitabel bleek en financieel niet uit kon met als gevolg dat de gemeente jaarlijks € 15.000 bij moest leggen om de blaashal te kunnen behouden.

Nadat storm Eunice de Blaashal van Stichting Buitensport Horsterpark heeft vernield en er een verzekeringsgat van € 75.000 lijkt te ontstaan, ontstaat nu de kritische vraag of de blaashal wel weer in de bestaande vorm terug geplaatst moet worden of dat wellicht een andere accommodatievorm op basis van de huidige sportbehoeften een betere keuze lijkt.

Om dit onderzoek te laten plaatsvinden dient het college externe denkkracht in te schakelen omdat binnen 1Stroom deze expertise niet aanwezig is. Voor dit onderzoek is in 2022 € 45.000 nodig.

Omdat het college er serieus rekening mee moeten houden dat de gedupeerde sportclubs wel over accommodatie dienen te kunnen beschikken zal de gemeente tijdelijk (deels) uit moeten wijken naar accommodaties buiten onze gemeente waar de uurtarieven veelal hoger zijn dan wijzelf hanteren. Dit zal zeker in 2022 spelen, maar wellicht ook voor 2023 en 2024. Vooralsnog neemt het college € 15.000 op om in seizoen 2022/2023 in deze behoefte te kunnen voorzien. Zowel deze kosten als die voor het accommodatie-onderzoek worden gedekt door een bijdrage uit de Algemene Reserve.

2.4.6 Strategisch beheerplan buitensport

Er wordt veel geïnvesteerd in en op de sportvelden in de gemeente. Een strategisch beheerplan sportaccommodaties ontbreekt tot op heden. Het gaat om semi-openbare ruimtes die niet onder het IBOR vallen. Voor het opstellen van een plan is in 2023 € 30.000 nodig dat wordt gedekt met een bijdrage uit de Algemene Reserve.

2.4.7 Intensivering zelfbeheer

In het vast te stellen Integraal Beleid Openbare Ruimte dat naar verwachting in Q3 in de gemeenteraad wordt behandeld, wordt voorgesteld extra te investeren in het zelfbeheer van openbaar groen. Om bewoners in de gelegenheid te stellen hun betrokkenheid te tonen zowel bij de inrichting als bij het daadwerkelijk beheer, ook bij geplande renovaties, is een structurele investering nodig van € 46.000 in personeel en € 50.000 in materieel en materiaal vanaf 2023. Hiervoor wordt een pilot opgestart die gaat lopen van 2023 tot en met 2025. Het bedrag dat hiervoor nodig is wordt gedekt uit de Algemene Reserve.

2.4.8 Bestemmingsreserve Groenonderhoud- en vervanging

In verband met veranderde regelgeving moeten grotere groenrenovaties (vanaf € 10.000) en vervangingen geactiveerd worden. Dat betekent dat ze naar rato van de verwachte levensduur worden afgeschreven. In een eerder verzonden kennisgeving is voorgesteld om de Bestemmingsreserve op te heffen. Hierdoor valt er eenmalig een bedrag vrij van € 529.317 ten gunste van de Algemene Reserve. De jaarlijkse dotatie van € 103.900 aan de Bestemmingsreserve komt hiermee te vervallen. Om kleine renovaties (tot € 10.000) en vervangingen te kunnen uitvoeren is er structureel een bedrag nodig van 70.000 per jaar.

2.4.9 Kunst op recept

Studenten van Liemers Lab werken samen met de gemeente Duiven aan het project Kunst op recept, waarbij kunstdisciplines (zoals muziek, zang, dans) worden gekoppeld aan ziektebeelden om de gezondheid van mensen te verbeteren. Via de kunsten kan de positieve gezondheid worden verbeterd en kunnen de zorgkosten verminderd worden.

In de pilot 'dans de longen in je lijf' werken een dansdocente, een ondersteuner van een huisartsenpraktijk, de studenten en Swabaa Movements samen om een project op te zetten waarbij Long-covid patiënten en COPD patiënten kunnen werken aan hun gezondheid. Voor het opzetten van dit project is een bedrag van € 7.500 nodig, de pilot kan gedekt worden door een onttrekking uit de reserve Coronamiddelen cultuur.

2.4.10 Handhaving huidig onderhoudsniveau beheer buitenruimte

Volgens het huidige beleid is het onderhoudsniveau in Duiven grotendeels B. Uit het rapport Basis in Beeld blijkt dat voor het behouden van dit onderhoudsniveau structureel € 296.000 (inclusief riolering) extra moet worden uitgetrokken. In het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR), dat in Q3 ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd, wordt voorgesteld het huidige onderhoudsniveau te handhaven. Met ingang van het begrotingsjaar 2022 is daarmee voor het onderdeel groenonderhoud structureel een bedrag van € 18.272 nodig. Andere delen van beheer en onderhoud vallen onder programma 3.

2.4.a Investeringskredieten

2.4.a.1 Achterstanden in boombestand

Er is een achterstand in de herplant van bomen ontstaan. Het gaat om bomen die gekapt zijn in de afgelopen jaren door ziekte, plagen, droogte en storm. Het gaat om ca. 330 bomen. Vooruitlopend op het IBOR wordt een start gemaakt met het wegwerken van de achterstand. Hiervoor is € 70.000 nodig. Start uitvoering najaar 2022. Kapitaallasten € 1.167 per jaar.

2.4.a.2 Boomrenovaties

Op dit moment is het beleid dat gezonde bomen niet gekapt worden. Een meer integraler beheer (IBOR) geeft nieuwe beleidsinzichten zoals de juiste boom op de juiste plaats. Na het vaststellen van het IBOR beleid moeten eerst nog beheerplannen worden gemaakt. Op sommige plaatsen vraagt het bomenbeheer al lange tijd om een integralere aanpak. Het college wil daarom parallel aan het opstellen van de beheerplannen in het najaar van 2022 de eerste bomen weghalen en herplanten. Om hier uitvoering aan te kunnen geven, wordt alvast een krediet gevraagd van € 100.000. De kapitaallasten bedragen € 1.667 per jaar.

2.4.a.3 Klimaat- en ventilatievoorziening voortgezet onderwijsgebouw Candea-college aan de Eltensestraat

In het Candea-schoolgebouw voor voortgezet onderwijs aan de Eltensestraat wordt al jaren een ongezonde luchtkwaliteit ervaren. De school heeft een maximale SUVIS-subsidie van € 420.000 toegekend gekregen van het rijk waarmee tegemoet wordt gekomen in de kosten om de luchtkwaliteit en binnenklimaat in het schoolgebouw te verbeteren. De resterende kosten komen geheel voor rekening van het schoolbestuur. De Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs De Liemers (GRHVOL), draagt zorg voor bekostiging van onderwijshuisvestingsgerelateerde (ver-) nieuwbouw aan gebouwen en hoeft hier formeel niet in te voorzien omdat het bouwwerk voldoet aan de criteria voor bestaande bouw in het bouwbesluit en het schoolgebouw nog lang niet toe is aan (ver-)nieuwbouw. De GRHVOL kan en hoeft hier op dit moment dus niet in te voorzien. Het schoolbestuur Quadraam kan de resterende investering niet zelf opbrengen wat zou betekenen dat de school op dit moment geen klimaatverbeterende maatregelen kan nemen in het schoolgebouw en tevens de SUVIS-subsidie van het rijk misloopt. Om alsnog luchtkwaliteitverbeterende maatregelen te kunnen treffen aan het schoolgebouw is co-financiering a € 750.000 vanuit de gemeente noodzakelijk. De afschrijvingstermijn is 20 jaar Dit betekent een kapitaallast van € 37.500 per jaar.

2.4.a.4 Verduurzamingsmaatregelen Bernadetteschool Loo

Voor het onderwijsgebouw van de Bernadetteschool zijn er levensduur verlengende maatregelen nodig. De maatregelen zorgen ervoor dat de school de komende 20 jaar op een eigentijdse wijze onderwijs kan bieden en het binnenklimaat verbeterd wordt door verduurzamende maatregelen. Ten gevolge van de huidige marktontwikkelingen en prijsstijgingen is de totale investering uiteindelijk hoger dan in het oorspronkelijke raadsvoorstel was vermeld. De benodigde kredieten zijn voor een bedrag van € 161.500 voor verduurzamingsmaatregelen en € 223.250 voor bouwkundige aanpassingen. De totale kapitaallasten bedragen vanaf 2023 € 19.238 per jaar.

2.4.a.5 Sportclub Groessen, vervangen verlichting veld 3

Sportclub Groessen is de afgelopen jaren gegroeid in ledenaantallen. Door concessies in het verleden voldoet de verlichting van veld 2 niet aan de normen, waardoor het veld niet optimaal te gebruiken is in de avond. De huidige druk op de velden zorgt ervoor dat deze investering nu noodzakelijk is. De kosten bedragen € 55.000. De kapitaallasten bedragen € 1.375 per jaar. De resterende boekwaarde bedraagt € 11.718 en dient eenmalig te worden afgeboekt.

2.4.a.6 Verhoging krediet aanleg kunstgrasvelden DVV door prijsstijgingen

Door enorme onvoorziene prijsstijgingen is het onzeker of het destijds aangevraagde krediet van € 897.820 toereikend is voor de uitvoering van de werkzaamheden in de zomerstop van 2022. Om deze reden wordt een verhoging van € 160.000 gevraagd. Het college stelt voor om dit bedrag bij te ramen. Het bedrag is onderverdeeld in aanleg toplaag kunstgrasveld DVV € 30.000. Hekwerken kunstgrasveld DVV € 67.000. Aanleg ondergrond kunstgrasveld DVV € 63.000. De totale kapitaallasten bedragen vanaf 2023 € 9.500.

2.4.a.7 Stormschade MHC Westerduiven

De storm heeft de blaashal vernield waardoor er schade is ontstaan aan de hekwerken op verschillende velden en de veldverlichting. De totale kosten van de schade bedraagt € 65.000 waarvan € 15.000 voor de hekwerken en € 50.000 voor de veldverlichting. De kapitaallasten bedragen vanaf 2023 in z'n totaliteit € 2.000 per jaar.

Zowel de hekwerken als de verlichting zijn bijna afgeschreven waardoor deze investering gedeeltelijk een voorinvestering is op de renovatie van het veld die in 2023 plaatsvindt. Door de onzekerheid over de toekomst van de blaashal is de renovatie 1 jaar vooruitgeschoven.

2.4.a.8 Renovatie Stationsgebied

De bloembakken op het stationsplein worden keer op keer aangereiden. Aanpassing door het plaatsen van hogere beplanting heeft niet geholpen. Aanpassing aan het plein is noodzakelijk. De kosten bedragen € 75.000. De kapitaallasten bedragen vanaf 2023 € 2.500 per jaar.

2.4.a.9 TRIOMINOS - Verbeteren ruimte-akoestiek zaal Endesprong.

Er is een extra investering nodig voor het verbeteren van de ruimte-akoestiek van sportzaal De Endesprong. Dit om ten behoeve van het bewegingsonderwijs te voldoen aan de ARBO-norm die geldt voor werknemers/vakleerkrachten die gedurende een gehele dag werkzaam zijn in die ruimte. Op basis van een door DGMR uitgevoerd onderzoek heeft Trenomat – De Graaf en van Stijn een plan uitgewerkt met voorzieningen waarmee de ruimte-akoestiek kan worden verbeterd. Dit betreft samengevat het vervangen van de bestaande Trenomat scheidingswanden en het aanbrengen van nog een aantal Akoestische wandelementen, waarmee voldaan kan worden aan de geldende Normen voor ruimte-akoestiek. Met het vervangen van de 2 scheidingswanden worden ook gelijktijdig (eerder) de aandrijfaggregaten en nog een aantal componenten vervangen.

De vervanging van de aandrijfaggregaten staat gepland in 2023 en 2028. De geraamde kosten bedragen € 20.000 en kunnen worden gedekt uit de Voorziening Groot Onderhoud Gebouwen (GOG).

De kosten voor het vervangen van de 2 scheidingswanden door akoestische wanden bedragen € 89.700. Hiervan kan € 20.000 uit Voorziening GOG worden betaald. Aanvullend is een krediet van € 88.500 nodig waarbij een afschrijvingstermijn van 30 jaar wordt gehanteerd. Dit betekent vanaf 2023 jaarlijks een kapitaallast van € 2.950.

De kosten voor het akoestisch wandsysteem bedragen € 24.850 waarbij een afschrijvingstermijn van 30 jaar wordt gehanteerd. Dit betekent vanaf 2023 jaarlijks een kapitaallast van € 828.

2.4.a.10 TRIOMINOS – verbeteren binnenklimaat / ruimtetemperatuur Turnzaal Mobilis.

Vanuit de Turnvereniging is de wens gekomen om het binnenklimaat v.w.b. de (hoge) ruimtetemperatuur (in de zomerperiode) te verbeteren en de zaal te voorzien van koeling. Op basis van een eerste onderzoek worden de kosten voor het aanbrengen van een koeling en het aanpassen van het klimaatsysteem met kanalen geraamd op € 40.000. De kapitaallasten bedragen vanaf 2023 € 2.000 per jaar.

2.4.a.11 Prijsstijging project frisse scholen en duurzaamheid 5 basisscholen

Ten gevolge van de sterk stijgende bouwkostenprijzen vallen de inschrijvingen voor het project Frisse Scholen en Duurzaamheid hoger uit dan aanvankelijk geraamd. Dit is inmiddels al gebleken op basis van de ingekomen offertes voor de installatietechnische werkzaamheden voor het realiseren van luchtbehandelingsinstallaties.

Op basis van de aanbesteding bedraagt de stijging van de kosten voor de 4 scholen van Stichting Innerwaard € 720.000. Voor de school van LiemersNovum bedragen de extra kosten € 76.821. De kapitaallasten bedragen vanaf 2023 € 31.873 per jaar.

2.5 Wat zijn de speerpunten in ons beleid volgend jaar?

Zowel voor de wensen/keuzemogelijkheden zoals die eerder werden beschreven in dit programma als voor de speerpunten geldt dat de **verbinding** van deze acties met het coalitieakkoord de daarin opgenomen opgave **“Verdere transformatie van het sociaal domein”** specifiek moet worden gemaakt. Welke acties en ontwikkelingen hebben prioriteit voor 2023, hoe formuleren we scherper wat het college gaat doen?

We constateren dat de wensen en de drie speerpunten goed aansluiten bij de acties die in het coalitieakkoord zijn opgenomen. De komende maanden gaan we in aanloop naar de meerjarenbegroting deze aansluiting verbeteren en deze vooral ook zichtbaar te maken. Voor deze voorjaarsnota was dat helaas nog niet haalbaar. Wel nemen we hier eerst de opgave en de daarbij geformuleerde acties op en vervolgens de drie speerpunten.

De opgave: Verdere transformatie van het sociaal domein.

We investeren in de positieve gezondheid van onze inwoners en gaan uit van wat iemand wel kan en denken in mogelijkheden. Iedereen die dat wil moet mee kunnen doen met werk, onderwijs, sport, cultuur en aan ons verenigingsleven. We hebben aandacht voor achterstanden en de tweedeling in onze gemeenschap. We bedenken simpele en passende oplossingen in en met de directe leefomgeving. Zorg die nodig is, wordt tijdig en integraal ingezet. We kijken naar heel de mens achter de zorgvraag.

De volgende acties horen bij deze opgave en vallen onder het programma Maatschappij:

- *Zorgen voor vroege signalering bij schuldhulpverlening, jeugdproblematiek en eenzaamheid met een doelgroepgerichte aanpak.*
- *Bevorderen van de financiële weerbaarheid.*
- *Armoedebestrijding intensiveren en samen met scholen onderzoeken welke behoefte er is en welke maatregelen we kunnen nemen om armoede bij kinderen effectief te bestrijden.*
- *Bestrijden van energiearmoede.*
- *Laaggeletterdheid aanpakken en de digitale vaardigheden verbeteren.*
- *Stimuleren van een gezonde leefstijl door gezonde voeding en stimuleren alle vormen van beweging zowel op scholen als bij de verenigingen.*
- *Sport- en cultuurverenigingen en onderwijsinstellingen verbinden aan de verdere transformatie van het sociaal domein.*
- *Verbreden van het lokale preventie-akkoord.*
- *Werken aan een inclusieve samenleving.*
- *Werken aan sociale veiligheid bij jeugdgroepen.*
- *Extra aandacht hebben voor gezinnen met een grote zorgvraag en jeugd en jongeren die het in de coronatijd moeilijk hadden.*
- *Sturen op leefbaarheid en preventie. We beschouwen handhaving als sluitstuk.*
- *Aandacht hebben voor correctie besteding van zorgbudgetten en voor signalen van fraude.*
- *Implementeren van nieuwe vormen van zelfstandig wonen met zorg en geclusterd wonen van senioren, gecombineerd met innovatieve vormen van zorg.*
- *De zorgvraag beantwoorden met een passend en uitvoerbaar antwoord en waar nodig een zorgmakelaar of cliëntondersteuner inzetten.*
- *Evalueren van het leerlingenvervoer waarbij het kind centraal staat.*
- *Blijven inzetten op ondersteuning van mantelzorgers en waardering voor hun inspanningen.*

Dit zijn de speerpunten:

2.A.1	2.A.1 De transformatie
Doel	Het verder versterken van basisvoorzieningen om inwoners mogelijkheden te bieden voor sport, cultuur en ontmoeten. Het verder ontwikkelen van voorliggende voorzieningen zodat hulpvragen van inwoners sneller, passend en dichtbij kunnen worden opgelost. Eind 2023 is er geen toename te zien van het aantal inwoners dat gebruik maakt van de maatwerkvoorziening begeleiding en groepsbegeleiding Wmo en de individuele voorziening behandeling en begeleiding vanuit de jeugdwet. In de beweging van zwaar naar licht zien we eind 2023 een afname van het aantal jeugdigen in de zware verblijfsvoorzieningen en de opbouw van andere en lichtere verblijfsvormen in combinatie met ambulante voorzieningen.

2.A.1	2.A.1 De transformatie
Toelichting	Om inwoners te stimuleren om gezond te leven in de breedste zin van het woord zijn goede basisvoorzieningen nodig. Deze basisvoorzieningen zorgen ervoor dat iedere inwoner bijvoorbeeld kan sporten. Een sterke basis voorkomt bijvoorbeeld gezondheidsproblemen en heeft in die zin een preventieve werking. Om het niveau van deze voorzieningen hoog te houden is daar blijvend aandacht voor nodig. De basisvoorzieningen zijn als het ware voorliggend aan de voorliggende voorzieningen en vormen samen een keten van mogelijkheden voor inwoners die daar behoefte aan hebben. In de afgelopen jaren is er actief en met succes ingezet op de ontwikkeling van voorliggende voorzieningen. Deze zijn vrij toegankelijk zonder beschikking van de gemeente, zoals bijvoorbeeld het jongerenwerk of het algemeen maatschappelijk werk. We zien bij een toename van het gebruik hiervan een afname van de relatief duurdere maatwerkvoorzieningen. In de komende jaren blijft dit aandacht nodig hebben. De ontwikkelingen in de samenleving maken dat de vragen van inwoners aan verandering onderhevig zijn. Het college wil hierop blijven inspelen en meebewegen. Ontwikkeling van voorliggende voorzieningen is nooit af. Door vragen van inwoners vroegtijdig te signaleren en hierop in te spelen, wordt mogelijk voorkomen dat problemen te groot worden. Dit vormt de preventieve werking van deze voorzieningen. Daarnaast wordt de druk op voorliggende voorzieningen steeds groter. De wachtlijsten in de GGZ en in de jeugdzorg, maar ook bijvoorbeeld langer zelfstandig thuis blijven wonen, maakt dat de complexiteit van problemen groter wordt. Mede als gevolg van Corona is er een groep inwoners wiens problematiek sterk verergerd is. Problemen die eerder met een maatwerk of individuele voorziening werden opgelost, worden nu meegenomen naar de welzijnswerkers, jongerenwerkers en jongerencoaches. Ook door beleidswijzigingen verandert de doelgroep. Voorbeelden zijn de uitstroom uit Beschermd Wonen, de nieuwe wet inburgering die de gemeente meer verantwoordelijkheid geeft bij de inburgering van statushouders en ouderen en dementerenden die niet meer in een verpleeghuis terecht kunnen.
	De wijk Duiven Zuid Oost is te zien als een wijk waar de vergrijzing snel toeneemt. Samen met Vivare, de Liemerij wil het college verder gaan bouwen aan een inclusieve wijk waar men kan blijven wonen ongeacht de zwaarte van de vraag om ondersteuning. Het college gaat bij deze Blijfwijk andere partners betrekken, zorgaanbieders, buurtbewoners, Mikado, de Wijkern, woonzorg Nederland en de zorgverzekeraars om deze inclusieve woonomgeving vorm te geven. Dit zal vragen om extra investeringen vooraf in gebouwen en de openbare ruimte maar ook personele inzet van de gemeente en van onze partners. De toegankelijkheid van flexibele zorg vraagt ook om een helder aanspreekpunt op dit vlak. Het college onderzoekt of de gemeente via subsidies ondersteuning kan krijgen in het verder realiseren van de inclusieve wijk. Ervaringen die hiermee worden opgedaan kunnen ook elders in de Liemers worden gebruikt om oplossingen te vinden voor de groeiende zorgvraag. De inzet op het terugdringen van verblijf en de afbouw van de gesloten jeugdzorg, de maatregelen in de Jeugdbescherming als de uitkomst van de Gelderse Verbeteragenda laten een ontwikkeling zien naar andere en nieuwe vormen van jeugdhulp. Het is de wens om zoveel als mogelijk te voorkomen dat jeugdigen uit huis geplaatst worden. Om dat te kunnen bereiken is een versterkt ambulant voorzieningenniveau en het aanbod van vernieuwende voorzieningen noodzakelijk. Dit vergt een voortgaande transformatie van het zorgaanbod en hiermee van het zorglandschap. Samen met de zorgaanbieders wordt geïnvesteerd op deze beweging van zwaar naar licht. Er wordt ingezet op versterking van de huidige partners, het betrekken van nieuwe partners en het slim organiseren van activiteiten waarbij samenwerking onderling voorop staat. Een voorbeeld hiervan is het organiseren van activiteiten rondom laaggeletterdheid en cursussen digi-vaardigheid waarbij welzijnspartners en de bibliotheek elkaar vinden en versterken.

2.A.1	2.A.1 De transformatie
Risico's	Wijzigingen in Rijksbeleid zijn een risico. Deze kunnen een toename van hulpvragen veroorzaken. Doelen kunnen soms alleen bereikt worden door investeringen te doen terwijl de opbrengst vooraf niet altijd concreet is vast te stellen. De werkelijke opbrengst van de inzet van voorliggende voorzieningen is niet expliciet in cijfers uit te drukken. Zorgaanbieders van verblijf en ambulant worden betrokken in de beweging naar nul uithuisplaatsingen. Dit is een beweging van langere duur die tijd nodig heeft om de resultaten te kunnen boeken. En waarbij het investeren op de relatie maar ook het activeren en aanzetten tot verandering bij zorgaanbieders binnen de regionale samenwerking met de 10 andere gemeenten de nodige tijd en inzet vereist.
Planning	Gestart in 2022 en loopt door in 2023. Daarna wordt opnieuw de balans opgemaakt.
Financiën	Omdat de druk op voorliggende voorzieningen sterk toeneemt wordt voorgesteld om vanuit die budgetten een bedrag van € 120.000 over te zetten naar de voorliggende voorzieningen.
Participatie	Bij het vormgeven van de acties in dit speerpunt worden inwoners gevraagd input te leveren op, voor hen, relevante onderwerpen. De Raad voor het Sociaal Domein wordt eveneens meegenomen in de vormgeving van dit speerpunt.
2.A.2	Samen Sterk versie 2.0
Doel	In 2023 start een proces om te komen tot een beleidskader Sociaal domein (Samen Sterk versie 2.0). Na de evaluatie van Samen Sterk in 2022 start een proces met onze partners om te komen tot een gezamenlijke richting, een gezamenlijk beeld van de opgave en ons toekomstige zorglandschap.

2.A.2	Samen Sterk versie 2.0
Toelichting	In 2020 is het beleidskader Samen Sterk opgesteld. Vanuit dit kader is middels een programmatische aanpak ingezet op het op orde brengen van een aantal zaken in het sociaal domein en grip op de uitgaven. Hiervoor zijn diverse acties ingezet. Veel van de ingezette acties zijn, of worden, in 2022 afgerond. Het programma wordt in 2022 geëvalueerd en aangescherpt op basis van het coalitieakkoord. Zoals uit speerpunt 2.1 al blijkt: de transformatie in het Sociaal Domein vraagt blijvend de aandacht. Transformeren is een beweging die nog minstens de komende 10-15 jaar beslaat. De transformatie speelt zich af in een dynamische omgeving, die steeds opnieuw bijstelling, aanpassing en hernieuwde bepaling van richting vraagt. Om deze transformatie goed gericht te houden is het noodzakelijk om met elkaar te bepalen of de ingeslagen richting nog de juiste is of dat deze moet worden bijgesteld. Daarvoor hebben we onze inwoners nodig, partnerschap met de partijen in het voorliggende veld en de zorgaanbieders, maar ook de samenhang met andere gemeentelijke taakvelden zoals sport en woningbouw. Het is noodzakelijk om een beeld te hebben van onze toekomstige samenleving: • Wat vinden inwoners belangrijk? • Wat kunnen inwoners zelf? • Waar zijn al goede initiatieven • Waarvoor staat ons maatschappelijk veld aan de lat? • Welke sociale basis is in de toekomst nodig? Deze richting is nodig om ons zorglandschap bij te kunnen kleuren en hernieuwde prioriteiten te kunnen stellen. Een voorbeeld hiervan is: Het inzetten van een 'beweging van nul' (geen kinderen uit huis plaatsen) en 'beschermd thuis' stellen ons voor een opgave in de voorzieningen die aanwezig moeten zijn, maar behelst ook een woningvraagstuk. De veranderingen kunnen alleen in partnerschap vormgegeven worden. De richting is nodig om te kunnen sturen en samen door te ontwikkelen. De uitgangspunten uit het huidige kader zullen nog steeds gelden, maar worden met elkaar en onze partners aangescherpt. Panelgesprekken Met de vaststelling van de toekomstvisie en transformatieagenda sociaal domein met de titel 'Samen sterk' in maart 2021 heeft het college o.b.v. het amendement 'Samen sterk' raadsleden uitgenodigd om mee te doen bij het uitwerken van kwalitatieve prestatie indicatoren. Doel was om de verhouding kwalitatieve en kwantitatieve prestatie indicatoren aan te passen. Raadsleden en leden van de Raad voor het sociaal domein Duiven namen deel aan werksessies en de focus is meer komen te liggen op een verdieping van clienttevredenheid en wat daarvan geleerd kan worden. In 2022 zijn panelgesprekken gevoerd op het gebied van Jeugdzorg. In 2023 en 2024 voeren we panelgesprekken voor de onderwerpen GGZ en eenzaamheid. Zorgbelang ondersteunt het proces om te komen tot panelgesprekken en zal in het kader van onafhankelijkheid de gesprekken met inwoners voeren.
Risico's	Diverse actoren en professionals worden betrokken. Dit is een beweging van langere duur die tijd nodig heeft om de resultaten te kunnen boeken.
Planning	Start in 2023.
Financiën	Niet van toepassing
Participatie	Samen Sterk 2.0 vraagt input van inwoners, maatschappelijk partners, zorgaanbieders en collega's uit diverse andere beleidsterreinen.

2.A.3	Faciliteren vestiging asielzoekerscentrum+
Doel	Het onderzoeken van een toekomstbestendige opvanglocatie voor asielzoekers en lokale spoedzoekers. Hierbij gaat het in de basis om een duurzame en veilige sociale en fysieke leefomgeving.
Toelichting	In 2022 wordt een Locatie en effectenonderzoek uitgevoerd naar de mogelijke vestiging van een asielzoekerscentrum in combinatie met flexibele woningen voor spoedzoekers. Indien een geschikte locatie wordt gevonden en deze bestuurlijk wordt bekrachtigd, verlangt dit ook in 2023 gemeentelijke inzet.
Risico's	Het Rijk bereidt wetgeving voor om huisvesting van asielzoekers af te dwingen.
Planning	2023-2027
Financiën	Zodra de plannen definitief zijn, zullen de financiële gevolgen ook worden vastgesteld. Voorlopig gaan we uit van budgettaire neutraliteit. Te zijner tijd zullen naar aanleiding van het raadsbesluit de ramingen moeten worden aangepast.
Participatie	De nog op te stellen participatiestrategie sluit aan bij de trede 'Raadplegen' uit de onderstaande participatieladder. Dit betekent dat de gemeente grotendeels zelf de agenda bepaalt, maar betrokkenen ziet als gesprekspartners bij de ontwikkeling van beleid.

2.6 Wat gaat het ons kosten?

Saldi 2022-2026 programma Samenleving

Nieuwe activiteiten	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo voor de Voorjaarsnota					
Autonome ontwikkelingen:					
2.3.1 Jeugdhulp, Wmo en Inburgering	0	0	0	0	0
2.3.2 Beschermd Thuis	0				
2.3.3 Verlenging dienstverlening Scalabor		0	0	0	
2.3.4 Openbare gezondheidszorg	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
2.3.5 Specifieke uitkering Wet Inburgering	0				
2.3.6 ICT kosten inburgering	0				
2.3.7 Eenmalige energietoeslag	675.000				
2.3.8 SPUK Sportakkoord (BOSS)	0				
2.3.9 Preventieaanpakken	0	0			
2.3.10 Indexering Jeugd en Wmo	0	0	0	0	0
2.3.11 Combinatiefunctionarissen	32.500	32.500	32.500	32.500	32.500
2.3.12 Indexering subsidiebedragen	0	0	0	0	0
2.3.13 Reinigen openbaar gebied	- 113.000	- 113.000	- 113.000	- 113.000	- 113.000
2.3.14 Beheerplan openbaar groen	10.000				
2.3.15 Uitkijkpunt Loowaard	25.045				
Totaal autonome ontwikkelingen	654.545	- 55.500	- 55.500	- 55.500	- 55.500
Wensen/Keuzemogelijkheden:					
2.4.1 Toezichthouder zorgfraude	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000
2.4.2 Aanpak jeugdgroepen/jongerenwerker		0	0	0	
2.4.3 Inclusie		10.000	10.000	10.000	10.000

Nieuwe activiteiten	2022	2023	2024	2025	2026
2.4.4 Cultuurmenu basisonderwijs	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
2.4.5 Toekomst blaashal	0	0			
2.4.6 Strategisch beheerplan buitensport		0			
2.4.7 Intensivering zelfbeheer		0	0	0	
2.4.8 Groenonderhoud en vervanging		70.000	70.000	70.000	70.000
2.4.8 Vrijval BR Groenonderhoud	-529.317				
2.4.8 Vervallen dotatie BR Groenonderhoud		-103.900	-103.900	-103.900	-103.900
2.4.9 Kunst op recept	0				
2.4.10 Handhaving onderhoudsniveau groen	18.272	18.272	18.272	18.272	18.272
2.4.a.1 Achterstanden boombestand	0	1.167	1.167	1.167	1.167
2.4.a.2 Boomrenovaties	0	1.667	1.667	1.667	1.667
2.4.a.3 Klimaatvoorziening Candea	0	37.500	37.500	37.500	37.500
2.4.a.4 Verduurzaming Bernadetteschool	0	19.238	19.238	19.238	19.238
2.4.a.5 Verlichting veld 3 Groessen	11.718	1.375	1.375	1.375	1.375
2.4.a.6 Aanleg kunstgrasvelden DVV	0	9.500	9.500	9.500	9.500
2.4.a.7 Stormschade Westerduiven	0	2.000	2.000	2.000	2.000
2.4.a.8 Renovatie Stationsgebied	0	2.500	2.500	2.500	2.500
2.4.a.9 Triominos-akoestiek Endesprong	0	3.778	3.778	3.778	3.778
2.4.a.10 Triominos-klimaat Mobilis	0	2.000	2.000	2.000	2.000
2.4.a.11 Duurzaamheid 5 basisscholen	0	31.873	31.873	31.873	31.873
Totaal wensen/Keuzes	-427.327	178.970	178.970	178.970	178.970
Speerpunten:					
De transformatie	0	0	0	0	0
Samen Sterk versie 2.0	0	0	0	0	0
Faciliteren vestiging asielzoekerscentrum +	0	0	0	0	0
Totaal speerpunten	0	0	0	0	0
Totaal Programma 2	227.218	123.470	123.470	123.470	123.470

Bedragen in €

Programma 3 Omgeving

3.1 Wat wil de gemeente bereiken?

Programmadoel

In Duiven is het goed leven, wonen en werken. De gemeente wil werken aan een aantrekkelijke werk-, woon- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. Er is ruimte voor gerichte ontwikkeling, initiatief en innovatie.

Het bovenliggende doel is een bijdrage leveren aan het vergroten van de positieve gezondheid van de inwoners. De aanwezigheid van werkgelegenheid, de kwaliteit van de werk-, woon- en leefomgeving, de mogelijkheid tot ontmoeting en het creëren van verbondenheid in de buurt, het realiseren en behouden van maatschappelijke voorzieningen, hebben uiteindelijk effect op de positieve gezondheid van de inwoners. De gemeente zet hier steeds meer op in bij de werkwijze en aanpak en de belangrijke keuzes die gemaakt worden.

Toelichting

De gemeente wil de bestaande economische structuur behouden en versterken op zowel de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Zo is de gemeente in staat om te zorgen voor behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau. Het is daarbij belangrijk om de regionale vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het beroepsonderwijs op elkaar af te stemmen. Ook is het streven om potenties in de vrijetijdseconomie verder te benutten. Voor een goed ondernemings- en vestigingsklimaat zijn duurzaamheid en bereikbaarheid van Duiven belangrijke randvoorwaarden.

De gemeente wil bijdragen aan een aantrekkelijke en duurzame leefomgeving in Duiven, Groessen, Loo en het buitengebied. Hierbij gaat het in de basis om schoon, heel, veilig en gezond. De nadruk ligt op behoud en verbetering van de bestaande kwaliteit van de leefomgeving en het daarbij passende voorzieningenniveau, het benutten van bestaande (natuur-)waarden en een (aanvullend) woonaanbod dat is gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoefte.

De gemeente stimuleert en faciliteert en is hiervoor uitnodigend naar bewoners, ondernemers en bedrijven, bezoekers en andere partners in vele samenwerkingsverbanden binnen en buiten Duiven. Hierbij heeft de gemeente een verbindende rol.

Hoofddoelen

Daarom zet de gemeente in op:

- Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving.
- Het versterken van goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
- Het implementeren van nieuwe wetgeving die op ons afkomt.

3.2 Externe ontwikkelingen

Economische groei – grote verschillen in sectoren

De lokale economie en de Liemerse economie willen we verstevigen. Om dat te bereiken zetten we onder meer in op samenwerking binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de verschillende opgaven. Binnen de Liemerse Ambassade werken we samen op terreinen als economie, arbeidsmarkt en onderwijs. En geven we verder uitvoering aan de thema's logistiek, maakindustrie, vrijetijdseconomie en regionale ontwikkelagenda in de Liemerse Economische Visie.

Verder wil het college de uitbreidingen van bedrijventerreinen realiseren waarmee de gemeenteraad dit jaar heeft ingestemd, te weten Centerpoort-Noord met circa 15 hectare bruto oppervlakte en de uitbreiding van Graafstaete met circa 5,5 hectare bruto oppervlakte. Daarbij is veel aandacht voor ruimtelijke inpassing, bereikbaarheid, klimaatadaptatie en duurzaamheid. Het college zet in op het verduurzamen van bestaande bedrijventerreinen. En het college wil ruimte geven aan nieuwe initiatieven en ondernemers uitdagen te komen met een op de toekomst gerichte agenda. Daarbij is de ambitie om een beweging in gang te zetten op bedrijventerreinen als 't Holland richting CO2-neutrale bedrijventerreinen.

Circulaire economie

In 2018 is een start gemaakt met het gemeentelijke programma Circulaire Economie. Het programma circulaire economie bestaat uit drie programmalijnen: Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulariteit (grondstoffentransitie).

Voor de programmalijn Energietransitie zijn ambities (23% energieneutraal in 2023, 41% energieneutraal in 2030 en 100% energieneutraal in 2050) vastgelegd in lijn met het Klimaatakkoord en de inmiddels vastgestelde Klimaatwet. Met de inwerkingtreding van de Klimaatwet zijn lokale ambities verworpen tot wettelijke taken. Inmiddels is het onderzoek door de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) 'Uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord voor decentrale overheden in 2022 – 2030' afgerond. Het advies van het ROB 'Van Parijs naar Praktijk, bekostiging en besturing van de decentrale uitvoering van het klimaatakkoord' is bekend. Het ROB concludeert dat er 28 nieuwe of (sterk) geïntensiveerde taken voor gemeenten zijn in het kader van de energietransitie. Kleine gemeenten hebben voor de invulling van hun rol 8-9 (extra) fte nodig. Daarnaast zijn er substantiële materiële kosten vooral voor technisch onderzoek. Het ROB adviseert het Rijk om gemeenten hier structureel voor te compenseren. Later dit jaar volgt er inzicht in de wijze waarop en de mate waarin dit plaats zal vinden.

De programmalijn Klimaatadaptatie bestaat uit de grote opgave om de kwetsbaarheid als gevolg van klimaatverandering te verminderen met als doelstelling: Klimaatbestendig en water robuust in 2050. Deze plicht is vastgelegd in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. De zogenaamde stresstest is afgerond en de risico's voor wat betreft de thema's verdroging, wateroverlast, waterveiligheid en hittestress zijn inzichtelijk. Ook de klimaatdialoog (voorheen 'risicodialoog'), met zowel inwoners, veiligheidsregio, bedrijven en andere stakeholders, is afgerond. Tot slot zijn de strategische uitgangspunten vastgesteld en uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Dit gehele proces wordt voor 50% gefinancierd door het Rijk. De overige 50% wordt gedekt uit het gemeentelijk Watertakenplan.

De programmalijn Circulariteit ziet toe op de grondstoffentransitie en reststromenverwaarding waarbij grondstoffen efficiënt moeten worden ingezet en hergebruikt, zonder schadelijke emissies naar het milieu. De inmiddels vastgestelde doelstelling van deze programmalijn is: volledig circulair in 2050. Wil Nederland de beoogde CO2 reductie halen dan kan dat alleen bereikt worden als ook de grondstoffentransitie gerealiseerd wordt.

De ambities voor alle drie programmalijnen kunnen alleen gerealiseerd worden met grote inzet en betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Om hen actief te betrekken is communicatie & participatie in het 'hart' van het programma geplaatst. Hiertoe is een communicatiestrategie, het beeldmerk en platform 'Samen1Nergie' en een Participatie strategie ontwikkeld. Naast de 'reguliere' participatie in deelprojecten en het organiseren van collectieve inkoopacties ondersteunen we de energiecoöperatie 'Energie De Liemers' bij de oprichting. Ook is samen met ondernemersverenigingen een gedragen gebiedsgerichte aanpak voor bedrijven(terreinen) ontwikkeld. De klankbordgroep wordt bij de voorbereiding van nieuw beleid betrokken.

De opgaven hebben een bovenlokaal karakter. Daarom werkt de gemeente samen met de Liemerse gemeenten, Waterschap Rijn en IJssel, Liander, de provincie Gelderland en de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen. Onze Groene Metropool Regio (regio Arnhem-Nijmegen) profileert zich als circulaire regio. De samenwerking met andere gemeenten uit de regio Arnhem Nijmegen en de provincie Gelderland in de Regionale Energiestrategie (RES) en de Regionale Strategie Warmte (RSW) is niet vrijblijvend en vraagt veel inzet om onze positie goed te borgen. De opgaven kenmerken zich door een grote mate van integraliteit. In bijvoorbeeld de Woondeal komen circulaire ontwerpen en materiaalgebruik als belangrijke voorwaarde terug.

De woningmarkt

Tot 2040 staat Nederland grote demografische veranderingen te wachten, zoals de blijvende groei van het aantal huishoudens, de verdergaande vergrijzing waardoor het aandeel ouderen in de totale bevolking toeneemt en een blijvende immigratie. Het aantal huishoudens blijft door de gezinsverdunding (toename van het aantal kleinere 1- en tweepersoonshuishoudens) echter groeien. Zo zijn er tot 2030 zo'n 1 miljoen extra woningen nodig in Nederland. Ook in de regio

Arnhem-Nijmegen, in de Liemers en in Duiven blijft het aantal huishoudens groeien en zijn er veel extra woningen nodig. De gemeente Duiven telt op 1-1-2021 25.066 inwoners en circa 10.725 huishoudens. Voor de Liemers is in het regionale woningmarktonderzoek de groei van de woningbehoefte berekend op 4.850 woningen. Dat is een groei van de woningvoorraad met 8,4%. Ter vergelijking de berekende groei van de woningvoorraad van Arnhem tot 2040 is 12,5%. De verwachting op basis van het regionale woningmarktonderzoek 2019 is dat ook in Duiven het aantal huishoudens en de daarmee de woningbehoefte zullen blijven groeien. Om aan het Duivense aandeel in de groei van de Liemerse woningbehoefte te kunnen voldoen en om het woningtekort (waar in Duiven vanwege de nabijheid van Arnhem sprake van is) te kunnen inlopen gaat de gemeente ook voor Duiven uit van een groei van 8,4% van de woningvoorraad. Dat betekent dat er tot 2040 voor bijna 1.200 woningen plannen moeten komen. Door het bouwen van deze aantallen woningen is het tevens de verwachting dat de gemeente het inwonertal in stand kan houden en daarmee het draagvlak voor voorzieningen. Het gaat bij de plannen om zowel inbreidings- als uitbreidingslocaties. De gemeente richt zich op het verkrijgen van een woningvoorraad die voldoende mogelijkheden biedt voor zowel jongeren en ouderen uit de gemeente Duiven als voor de huishoudens die behoren tot de actief werkende bevolkingsgroep en die graag in onze gemeente willen blijven of komen wonen.

Nieuwe ontwikkelingen 'Naar een nieuwe Omgevingswet'

Recentelijk heeft de minister wederom aan de kamer laten weten dat de invoeringsdatum van 1-7-2022 zal worden verschoven naar 1-1-2023. De belangrijkste reden hiervoor is de zorg omtrent de kwaliteit van de landelijke ICT-ontwikkeling (DSO). DSO staat voor Digitaal Stelsel Omgevingswet. Gelijktijdig met de invoering van de Omgevingswet wordt ook de Wet kwaliteitsborging (Wkb) ingevoerd. Deze wet heeft ook invloed op de vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het doel van de Omgevingswet is om de wetgeving inzichtelijker te maken, om samenhangende benadering van beleid en regelgeving mogelijk te maken, de besluitvorming te versnellen en dat er ruimte ontstaat voor bestuurlijke afweging. Voor deze complexe implementatie is een programmaplan opgesteld. Hierbij wordt de de routemap van de VNG gevolgd. Het programmaplan bestaat uit een aantal verschillende onderdelen, te weten: bestuurlijk/beleidsmatig, systeemniveau (DSO) en de randvoorwaarden die belangrijk zijn voor de uitvoering van het werk.

Vermindering Legesinkomsten vanwege invoering Wet kwaliteitsborging

In verband met het uitstel van de invoeringsdatum van de Omgevingswet zal ook de Wet Kwaliteitsborging later ingevoerd worden. Dit betekent dat er in ieder geval tot 2023 nog geen sprake is van derving leges inkomsten vanwege deze wet. Er wordt gewerkt aan een nieuwe legesverordening omgevingsvergunning waarin de financiële gevolgen van de Wkb verdisconteerd wordt. Hiermee kan de impact van de inwerkingtreding van deze wet geminimaliseerd worden.

Doortrekking A15 en verbreding A12

Het project "ViA15" is een ontwikkeling die de komende jaren de grootste impact heeft op de leefomgevingskwaliteit van Duiven, Groessen en Loo. Zoals bekend moet de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State nog een eendoordeel vellen over het Tracébesluit voor de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12. Het is dus nog even wachten op een onherroepelijk Tracébesluit ViA15. Aannemersconsortium GelreGroen en Rijkswaterstaat treffen momenteel verdere voorbereidingen zodat na groen licht van de Raad van State gestart kan worden met de werkzaamheden. De eind november 2020 bijgestelde MIRT-planning van Rijkswaterstaat is dat de doortrekking van de A15 uiterlijk eind 2025 in gebruik kan worden genomen. En de verbreding van de A12 al één jaar eerder. Om de belangen van de inwoners en de ondernemers goed te behartigen blijft de gemeente op proactieve en constructieve wijze aan het proces deelnemen.

Prijsstijgingen

Vanaf eind 2021 zijn de prijzen van grondstoffen en loonkosten enorm gestegen. Deze stijgingen komen doordat de prijs van gas en olie hoog zijn maar ook van staal en hout. Daarnaast kampt de grond- weg en waterbouw sector met een groot tekort aan personeel. Omdat deze stijging door de aannemers niet voorzien had kunnen worden is het principe van redelijkheid en billijkheid

van toepassing op lopende contracten. Een deel van de stijgende kosten moeten daarom met de aannemer worden verrekend.

Bij aanbesteding van werken zullen hogere prijzen worden gerekend waardoor budget dat was aangevraagd niet voldoende is. Voor zover stijgingen bekend zijn, zijn deze opgenomen in deze voorjaarsnota.

3.3 Autonome financiële ontwikkelingen

De autonome kostenontwikkelingen voor 2022 en volgende jaren worden hier aangegeven. Dat zijn naast incidentele zaken voor 2022, ook de structurele kostenontwikkelingen.

3.3.1 Opstellen beheerplannen verhardingen, riolering en openbare verlichting

Naar verwachting wordt in Q3 van 2022 het Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR) in de raad behandeld. Na vaststelling moeten beheerplannen worden opgesteld waarin uitgangspunten uit het beleid uitgewerkt worden naar beheeruitgangspunten en maatregelen. Ook in het schrijven van de Provincie Gelderland d.d. 10 februari 2022 is aangegeven dat het opstellen van beheerplannen noodzakelijk is om duurzaam financieel beheer op de kapitaalgoederen mogelijk te maken. Het beheerplan Riolering wordt uit het watertakenplan betaald. Voor de andere disciplines wordt budget gevraagd. De kosten voor het in 2022 opstellen van beheerplannen verhardingen en openbare verlichting bedragen eenmalig € 17.500.

3.3.2 Financiële gevolgen uitstel inwerkingtreding Omgevingswet

Het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft financiële gevolgen voor 2022 en verdere jaren. Er is extra budget nodig voor benodigde inhuur ter ondersteuning en compensatie van reguliere taken, het beheer en doorontwikkelen van het DSO, het opleidingsplan, verdere doorontwikkeling van het Omgevingsplan en de Omgevingsvergunning en het komen tot toepasbare regels eigen verordeningen en de benodigde middelen voor communicatie en participatie.

In de meicirculaire 2022 komt er duidelijkheid over de beschikbaarstelling van extra gelden vanuit het rijk voor de implementatie van de Omgevingswet. De verwachting is dat de benodigde extra financiële middelen voor 2022 en de volgende jaren (geheel of gedeeltelijk) gedekt worden uit deze bijdrage vanuit de rijksmiddelen. Hierover wordt de gemeenteraad middels een kennisgeving in de loop van 2022 nader geïnformeerd.

Het gaat voor Duiven om de volgende bedragen (zie speerpunt 3.C.1):

Bijstelling	2022	2023	2024	2025	2026
Duiven	32.445	-2.520	-2.520	16.380	41.580

bedragen in €

3.3.3 Overdracht bodemtaken vanuit de provincie

Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023 komt de Wet bodembescherming te vervallen en vindt er een verschuiving plaats van bodemtaken van provincie naar gemeente. Gemeenten worden het bevoegde gezag voor de (huidige) gevallen van ernstige bodemverontreiniging. De gemeente wordt verantwoordelijk voor het juist omgaan met bodemverontreinigingen en verontreinigde grond binnen de gemeente. Deze nieuwe taken omvatten het beoordelen van een melding/PvA/saneringsplan, het toezicht op bodemsaneringen, het beoordelen van evaluaties, en het verstrekken van informatie. Maar ook de regels voor grondverzet welke op dit moment zijn geregeld in het Besluit bodemkwaliteit veranderen onder de Omgevingswet. Zo wordt er onder andere een graafmelding doorgevoerd, met het doel beter (toe)zicht te realiseren op de gehele keten van grondverzet. Op dit moment voert de Omgevingsdienst Regio Arnhem deze taken voor de provincie uit. Kennis, kunde en capaciteit is daar aanwezig om deze taken ook voor de gemeente te kunnen uitvoeren. Deze ontbreekt binnen de gemeente. Om deze taken te kunnen uitvoeren is door de ODRA een raming gemaakt. Voor Duiven worden deze taken op een bedrag van € 34.875 geraamd. Indien hiervoor geld vanuit het Rijk meekomt zal dit bedrag lager uitvallen.

3.3.4 Inzameling Huishoudelijk afval

De huidige inzamelaar van Huishoudelijk afval, Prezzero, heeft door de huidige prijsstijgingen een indexering afgegeven van 9,3%. De kosten stijgen in 2022 met € 45.000 en worden gedekt uit de voorziening afvalinzameling. Voor 2023 en verder zal deze stijging worden verwerkt in de meerjarenbegroting.

3.3.5 Groene Metropoolregio

Het budget om deel te nemen aan de diverse opgaven binnen de Groene Metropoolregio staat nu geraamd bij Programma 1. Aangezien het opgaaven betreft, zoals o.a woningbouw, mobiliteitsfonds, wordt voorgesteld om het bedrag van € 105.500 over te hevelen naar Programma 3.

3.3.6 Beheer ondergrondse containers

Eind 2021 heeft de huidige contractpartner Bwaste faillissement aangevraagd. Er is toen snel een nieuwe contractant gezocht. Het betreft het bedrijf Newwaste. Dit bedrijf voert tot eind 2022 het containermanagement aan ondergrondse containers uit. In 2022 worden de nieuwe contracten voorbereid en in de markt gezet. De kosten zijn gestegen met € 38.000 en worden gedekt uit de voorziening afvalinzameling.

3.3.7 Reinigen openbaar gebied

In 2020 is er een nieuw contract afgesloten voor het onderhoud van het openbaar groen. In dit contract is ook het reinigen van het openbaar gebied opgenomen. Echter het budget van € 113.000 voor dit onderdeel is verantwoord binnen Programma 2 maar dient te worden verantwoord in Programma 3.

3.3.8 Uitbreiding werkpakket ODRA vanaf 2023 structureel

Met de oprichting van de ODRA in 2015 is een bedrijvenbestand overlegd waarvan toen reeds bekend was dat deze incompleet was. De ODRA heeft sindsdien ieder jaar het toezichtsprogramma vastgesteld op basis van deze lijst. Een van de taken die de ODRA voor ons dient uit te voeren is het up to date houden van het bedrijvenbestand. Hiertoe heeft de ODRA in september 2021 een inventarisatie gedaan van de bedrijventerreinen binnen Duiven. Uit deze inventarisatie is gebleken dat er een fors aantal bedrijven extra bij de totale lijst van bedrijven is opgekomen. Dit is te verklaren uit het feit dat de gemeente sinds de oprichting van de ODRA in 2015 bedrijventerreinen hebben ontwikkeld, lege kavels hebben ingevuld en dat er wellicht ook bedrijven zijn geconstateerd die destijds nog helemaal niet in het bedrijvenbestand voorkwamen. Met het toenemen van het aantal bedrijven zal er ook meer toezicht gehouden worden, zullen er meer meldingen/vergunningen uit voortkomen en uiteraard ook meer hercontroles die uitgevoerd gaan worden. Kortom: meer bedrijven is meer werk voor de ODRA.

Deze extra werkzaamheden worden nu op € 40.000 geraamd. Een exacte uitwerking en het daadwerkelijke bedrag zal lopende 2022 overlegd worden. De extra kosten zijn structureel.

3.3.9 Toeristenbelasting 2021

In de jaarrekening 2021 is rekening gehouden met een opbrengst van € 171.872 voor de toeristenbelasting. Nu de aanslagen 2021 zijn opgelegd blijkt de opbrengst € 134.400 te zijn. Door corona is het aantal overnachtingen minder geweest. Daardoor een incidenteel nadeel van € 37.472. Voor 2022 verwacht de gemeente weer een normaal aantal overnachtingen.

3.3.10 Horecavouchers

Omdat de horeca één van de sectoren is die door de gevolgen van corona het zwaarst getroffen is, wil het college een voucherregeling vaststellen en een aanvullend budget van € 50.000 vragen om tot optimale uitvoering te kunnen overgaan. Horecaondernemers die tot de doelgroep worden gerekend, kunnen in aanmerking komen voor een voucher van maximaal € 2.000. In Duiven gaat het naar verwachting om circa 30 ondernemers.

Met de vouchers maken we het mogelijk dat horecabedrijven kunnen investeren in achterstallig onderhoud, juridisch advies, psychische hulp, aanpassen terras etc. De voucher is nadrukkelijk

niet bedoeld voor inkomensondersteuning. De regeling zal zo snel mogelijk worden uitgevoerd door tot openstelling over te gaan.

3.4 Wensen/Keuzemogelijkheden

3.4.1 Strategische denk- en doekracht voor regionale opgaven

In Duiven is het goed leven, wonen en werken. Wij willen een aantrekkelijke werk-, woon- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is en wij willen die betrouwbare en betrokken partner zijn die goed in staat is daar aan bij te dragen. Afspraken die grote invloed hebben op de lokale werk-, woon- en leefomgeving, worden steeds vaker op regionale schaal gemaakt. Om de lokale belangen te kunnen borgen en die betrouwbare en betrokken partner te kunnen blijven, is het daarom ook van groot belang daadwerkelijk aanwezig te zijn en inbreng te hebben op regionale schaal. Daar is stevige strategische denk- en doekracht voor nodig. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten hebben in het najaar van 2021 beslist over de deelname aan de vijf opgaven. Vervolgens is het van belang om te bepalen op welke van de vijf opgaven Duiven actief wil inzetten om haar belangen regionaal te borgen. Zowel bestuurlijk als ambtelijk. We zien dat we het afgelopen jaar onvoldoende ruimte hebben gehad om actief invloed uit te kunnen oefenen op regionale ontwikkelingen en de lokale belangen daarin mee te nemen. We lopen risico's op achterblijven en het missen van kansen. Het is daarom ook van groot belang daadwerkelijk aanwezig te zijn en inbreng te hebben op regionale schaal. Om regionaal de inbreng te hebben, is eerst een interne professionaliseringsslag noodzakelijk, te beginnen bij de investering in voldoende strategische denk- en doekracht. Door de vijf opgaven slim te combineren met autonome interne werkzaamheden zoals verkeer/mobiliteit, economische zaken, het programma CE, klimaatadaptatie, woningbouwontwikkeling en VTE voorzien we een structurele bijdrage van € 179.550 per jaar. Voor 2022 is een bijdrage van € 50.000 voldoende.

Vanuit de Groene Metropoolregio wordt er een hogere bijdrage gevraagd voor de opgaven dan dat in de begroting staat. Vanaf 2023 dient een bedrag van € 21.440 structureel bijgehaald te worden.

De Groene Metropoolregio (GMR) is een samenwerking met meerdere gemeenten in Gelderland. In 2021 zijn vijf regionale opgaven vastgesteld.

- Verbonden regio
- Productieve regio
- Circulaire regio
- Ontspannen regio
- Groene groeiregio

3.4.2 Liemerse Ambassade

De Liemerse Ambassade is een triple helix-organisatie die in 2020 van start is gegaan. De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben zich hier in eerste instantie voor drie jaar aan gecommitteerd en werken samen met ondernemers (verenigingen) en onderwijs aan verschillende projecten, zoals het Techniekpact en onderwijschallenges. Ook geeft de Ambassade uitvoering aan de Liemerse Economische Visie met als speerpunten logistiek, maakindustrie, vrijetijdseconomie en de regionale ontwikkelagenda. Voorgesteld wordt om deelname van Duiven aan de Liemerse Ambassade te continueren. Financiële middelen zijn beschikbaar tot oktober 2023. We stellen voor de financiële bijdragen voor 2024, 2025 en 2026 te continueren op basis van een jaarlijkse bijdrage van € 1 per inwoner dus € 25.000 voor ieder jaar. Dekking voor deze bijdrage wordt gevonden in de Algemene Reserve.

3.4.3 Project en programma-assistent Ruimtelijke Ordening

Door de toename van (complexe) ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente Duiven, in combinatie met de ambtelijke rol in bijbehorende advisering, toetsing en bewaken van de financiële kant van ruimtelijke ontwikkelingsplannen, zien we dat de interne organisatie zowel organisatorisch als capacitair niet op voldoende sterkte zit. Twee van de belangrijkste verbeterpunten zitten in het toewerken naar 'het meer in control zijn' en een 'heroriëntatie op het ruimtelijke ontwikkeldeel' van de organisatie. Op het onderdeel 'control' is een flinke verbeterslag noodzakelijk om financiële risico's op (toekomstige) grexen en anterieure overeenkomsten te managen. Daar wordt op

dit moment hard aan gewerkt en zal leiden tot een nieuwe set van afspraken in een nieuwe werkstructuur. Waar het gaat om het onderdeel heroriëntatie ziet het college dat de huidige projectleiders een stuk effectiviteit missen door een gebrek aan (administratieve) ondersteuning. Hierdoor pakken zij te veel uitvoerende zaken op en zijn zij minder in staat om effectief te sturen, te anticiperen op ontwikkelingen en daarbij bestuurders bij te staan. Om de projectleiders structureel in hun kracht te zetten en ze maximaal te laten renderen stelt het college voor hen in hun werkzaamheden te ontlasten door financiële ruimte te creëren voor de noodzakelijke investering in de vorm van een project en programma-assistent Ruimtelijke Ontwikkeling (administratieve ondersteuning). Voorgesteld wordt om hiervoor een structurele bijdrage beschikbaar te stellen van € 45.000 (63% aandeel Duiven).

3.4.4 Onderzoek naar afvalbeheer

Gemeente Duiven besteedt in 2022 het contract voor het inzamelen van het huishoudelijke afval opnieuw aan. De afvalmarkt verandert in hoog tempo. Over het algemeen is de ervaring dat in deze markt bij aanbestedingen slechts weinig en vaak zelfs maar één aanbieder inschrijft. Steeds meer gemeenten treden toe tot een overheidsgedomineerde organisatie. Dat is een overheidssamenwerking zonder winst oogmerk met gemeentelijke aandeelhouders. Omdat de kosten de laatste jaren explosief stijgen kan overwogen worden om toe te treden tot een overheidsgedomineerde organisatie. Het voorstel is nu om aan te besteden voor een periode van twee jaar met opties tot verlenging. De kosten voor een in 2022 uit te voeren onderzoek waarin alle voordelen en nadelen goed in beeld worden gebracht en kansrijke mogelijkheden uit worden gewerkt bedragen € 15.000.

3.4.5 Aanpak zwerfafval

De aanpak van zwerfafval is belangrijk voor een schone omgeving en krijgt de laatste jaren steeds meer aandacht. De gemeente Duiven werkt hier samen met GoClean aan door het ondersteunen van schoonwandelaars en het organiseren van opruimacties zoals het Rijnjuttten en de landelijke opschoondag. De gemeente neemt deel aan het Zwerfafvalkompas, waarin data van GoClean en schoonwandelaars via de Litterati-app wordt vastgelegd. Er is onvoldoende capaciteit om invulling te kunnen geven aan de activiteiten, ambities en vraag uit de samenleving. Het is zaak zo snel mogelijk in 2022 te gaan werven om deze taken uit te voeren. Om hieraan wel uitvoering te kunnen geven is extra formatie nodig van 0,5 fte. De kosten bedragen € 28.350 (63% aandeel Duiven).

3.4.6 Extra capaciteit verlening omgevingsvergunningen

In 2021 is ruim € 289.000 meer aan leges geïnd dan in de begroting 2021 is opgenomen. Dit is te verklaren uit het feit dat er meerdere grotere bouwwerken zijn vergund dan voorzien. Deze extra inkomsten zijn gerealiseerd met extra inhuur capaciteit. Ook voor 2022 worden veel extra aanvragen verwacht (mn realisatie woningbouw) waar extra capaciteit voor nodig is. Daarnaast treedt per 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking wat voor de aanvrager veel veranderingen betekent. De verwachting is dat er zeker in de tweede helft van het jaar 2022 extra aanvragen binnen zullen komen onder de nu nog geldende (en bekende) regelgeving. Om voldoende capaciteit op vergunningverlening te borgen zodat de gemeente deze extra stroom aan aanvragen kan behandelen, is extra inhuur nodig in 2022. De bekostiging van deze extra inhuur is € 63.987 incidenteel.

3.4.7 Liemerse Economische Visie

Er is een Liemerse Economische Visie opgesteld voor de jaren 2020, 2021 en 2022 door de gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar, Montferland en Doesburg, waar door de Liemerse Ambassade uitvoering aan wordt gegeven. De speerpunten zijn logistiek, maakindustrie, vrijetijdseconomie en de regionale ontwikkelagenda. In 2022/2023 moet het programma voor 2024, 2025 en 2026 worden opgesteld, waardoor nu nog geen bedrag kan worden vastgesteld. Ter indicatie: de eerste drie jaren ging het om een totaalbudget van € 455.000. De bijdrage was geraamd tot en met 2023. Voorgesteld wordt om nu ook voor de jaren 2024, 2025 en 2026 een bedrag van € 31.000 te ramen en deze bijdrage te dekken uit de Algemene Reserve.

3.4.8 Uitvoeringsprogramma 'Een visie op het Erfgoed van de gemeente

De ambities zijn behoud en versterken van erfgoed als belangrijke identiteitsdrager van de gemeente. Erfgoed kan een inspiratiebron zijn voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Erfgoed kan gepromoot en geschikt gemaakt worden voor commerciële doeleinden, zodat nieuwe economische bronnen worden aangeboord. Door erfgoed zodanig te herbestemmen kan het zichzelf in stand houden. Met name in relatie tot recreatie en toerisme kan erfgoed verder uitgebaat worden. Ook voor het promoten van het centrum van Duiven kan het een bijdrage leveren. Om de ambitie te behalen is een uitvoeringsprogramma gemaakt. Voor dit uitvoeringsprogramma zijn aanvullende middelen nodig om in te zetten als procesbudget. Het gaat om € 10.000 per jaar.

3.4.9 Beleidsvisie buitengebied

Het huidige ontwikkelkader is al een paar jaar over zijn houdbaarheidsdatum heen. Er zijn steeds meer zaken en ontwikkelingen in ons buitengebied waarvoor het huidige ontwikkelkader geen antwoord biedt. Denk daarbij aan stoppende en vertrekkende agrarische activiteiten, de leegstaande panden, de overgang naar kringlooplandbouw, duurzaamheidsambities, de Omgevingsvisie, klimaatadaptatie, de uitdagingen vanuit de verstedelijkingsstrategie op het uitgangspunt "meer stad meer landschap" vorm te kunnen geven. Daarbij wordt er nu gewerkt aan de agrarische visie de Liemers en is er een actuele beleidsvisie op het buitengebied nodig om een goed omgevingsplan voor het buitengebied te kunnen maken.

Om dit Ontwikkelkader/ beleidsvisie buitengebied op te kunnen stellen is er naast ambtelijke capaciteit voor 2023 en 2024 een budget nodig van € 75.000 per jaar om een projectleider, expertise en tekencapaciteit in te kunnen huren. Dit budget wordt gedekt uit de Algemene Reserve.

3.4.10 Invoering coronaherstelfonds voor ondernemers

Tijdens de raadsvergaderingen in februari en maart 2022 zijn twee moties behandeld over de ondersteuning van ondernemers als gevolg van de coronacrisis middels een herstelfonds ten bedrage van € 1 miljoen. Toegezegd is dat de gemeente over dit onderwerp in gesprek gaat met Ondernemersvereniging Centrum Duiven (OCD), Stichting Promotie Centrum Duiven (SPCD) en MKB Duiven om te komen tot een uitwerking. Deze gesprekken zijn inmiddels opgestart. Voorgesteld wordt om voor het Noodherstelfonds een bedrag van € 125.000 op te nemen en voor het Centrumherstelplan € 60.000 voor 2022, € 60.000 voor 2023 en € 60.000 voor 2024. Deze bijdragen worden gedekt uit de Algemene Reserve.

3.4.11 Wandelnetwerk

De provincie Gelderland heeft aangegeven dat de voorkeur ernaar uitgaat dat in de hele provincie eenzelfde wandelnetwerk wordt uitgerold zodat inwoners en bezoekers ervoor kunnen kiezen om de hele provincie door te wandelen op een herkenbare, eenduidige manier. Meerdere gemeenten zijn al gestart met het wandelkeuzepuntennetwerk waarvoor gekozen is. Onze buurgemeente Zevenaar is al aangesloten en de wens ligt ook in Westervoort voor. Vanuit de Ontspannen Regio (GMR) wordt het uitrollen hiervan aangestuurd met een 50% cofinanciering vanuit de provincie. Voorgesteld wordt om als gemeente Duiven in 2023 aan te sluiten. Om de huidige wandelroutes in kaart te brengen is een eenmalig budget nodig van € 25.760. Er is onder de inwoners en maatschappelijke organisaties de behoefte om naast de al aanwezige routes ook verbindingen te creëren met aangrenzende routes en gemeenten. Om ook dit te realiseren wordt een totaal eenmalig budget van € 40.000 gevraagd. Het jaarlijks benodigde onderhoudsbudget wordt geschat op € 2.500 per jaar.

3.4.12 Handhaving huidig onderhoudsniveau beheer buitenruimte

Volgens het huidige beleid is het onderhoudsniveau in Duiven grotendeels B. Uit het rapport Basis in Beeld blijkt dat voor het behouden van dit onderhoudsniveau structureel € 296.000 (inclusief riolering) extra moet worden uitgetrokken. In het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR), dat in Q3 ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd, wordt voorgesteld het huidig onderhoudsniveau te handhaven. Met ingang van het begrotingsjaar 2022 is daarmee voor de onderdelen spelen, straatmeubilair, onderhoud wegen, civiele kunstwerken, verkeersvoorzieningen, reinigen en onkruidbestrijding op verhardingen structureel een bedrag

van € 277.728 nodig. Het deel groen valt onder programma 2. In deze opzet zijn de kosten voor riolering buiten beschouwing gelaten omdat die binnen het Watertakenplan vallen.

3.4.13 DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie Scenario B

In juni heeft de gemeenteraad gedebatteerd over het DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie. Zoals tijdens de behandeling is aangegeven, worden kosten voor maatregelen ten behoeve van wateroverlast en droogte bekostigd uit het watertakenplan. De maatregelen voor hittestress mogen niet uit het watertakenplan worden bekostigd en worden daarom opgenomen in de Voorjaarsnota. De kosten voor maatregelen hittestress uit het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie voor scenario B bedragen:

<i>hittestress maatregelen scenario B Duiven</i>	<i>exploitatie + investeringen gekapitaliseerd</i>
2023	€ 43.719
2024	€ 101.946
2025	€ 122.963
2026	€ 99.593
2027	€ 97.612

3.4.14 DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), Duivense oplegger bij het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie

In juni heeft de gemeenteraad gedebatteerd over het DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie. De financiële vertaling daarvan vindt plaats in deze voorjaarsnota. Zoals tijdens de behandeling in juni is aangegeven, worden kosten voor maatregelen ten behoeve van wateroverlast en droogte bekostigd uit het watertakenplan. De maatregelen voor hittestress mogen niet uit het watertakenplan worden bekostigd en worden daarom opgenomen in de Voorjaarsnota. Naast het scenario B zijn er in Duiven meer ambities voor wat betreft het vergroenen van pleinen en bedrijventerrein 't Holland. Deze zijn opgenomen in de "Duivense Oplegger" die is bijgevoegd bij het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. De kosten voor maatregelen hittestress in de "Duivense Oplegger" bedragen bovenop de kosten scenario B:

<i>hittestress maatregelen PLUS variant Duiven</i>	<i>exploitatie + investeringen gekapitaliseerd (bovenop scenario B)</i>
2023	€ 25.000
2024	€ 31.042
2025	€ 37.021
2026	€ 42.938
2027	€ 42.938

3.4.a Investeringskredieten

3.4.a.1 Voorbereiden en Realiseren aanleg voetgangersverbinding Heiliglandsestraat

Uit de samenleving is herhaaldelijk het verzoek gekomen om een voetpad aan te leggen langs de Heiliglandsestraat tussen het Sint Isidorusplein in Groessen en de Spoorallee in Duiven. Hierdoor ontstaat er een loopverbinding tussen de kern Groessen en de Nieuweling waar een gezondheidscentrum gevestigd is. Om dit mogelijk te maken is grondaankoop nodig. Om de technische uitwerking en de realisatie van de verbinding mogelijk te maken vragen we dit budget aan. Hiermee kunnen we voldoen aan de politieke en maatschappelijke wens om een veilige voetgangersverbinding te creëren tussen Groessen en Duiven. De kosten ramen wij op € 240.000. De kapitaallasten bedragen vanaf 2023 jaarlijks € 8.000.

3.4.a.2 Voorbereiden en Realiseren Kruispuntplateau van Eyckstraat / Van der Goesstraat

Uit de wegdekinspectie is gebleken dat het asfalt op de van Eyckstraat aan vervanging toe is. Deze vervanging staat voor Q3 2022 op de planning. Op het kruispunt met de Van der Goesstraat

ontstaat nu verwarring over de voorrangssituatie omdat daar klinkers liggen. Hierdoor heeft er in de afgelopen vijf jaar een ongeval met ernstig letsel plaatsgevonden en zijn meerdere bijna ongelukken gebeurd. Ook gaat het om een lange rechtstand van 150 meter, waarbij in een 30km zone een maximale rechtstand van 100 meter gewenst is om de maximumsnelheid af te kunnen dwingen. In het kader werk met werk maken kan hier meteen een kruispuntplateau gerealiseerd worden. Zo wordt de voorrangssituatie verduidelijkt en wordt de snelheid op en nabij het kruispunt verlaagd. De kosten bedragen € 80.000. De kapitaallasten bedragen vanaf 2023 jaarlijks € 2.667.

3.4.a.3 Herinrichting Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat en Eltensestraat

In de gemeenteraad is een motie aangenomen om het eerder uitgestelde deel van de herinrichting van de Burgemeester van Dorth tot Medlerstraat en Eltensestraat in voorbereiding te nemen. Om een gedragen ontwerp voor te leggen moet de samenleving worden betrokken. Omdat het project eerder tweemaal is afgesteld moet eerst het krediet worden goedgekeurd waarna de participatie kan starten en naar verwachting in 2023 in uitvoering kan gaan. De kosten van dit project worden geraamd op € 1.450.000. De kapitaallasten bedragen vanaf 2024 jaarlijks € 48.333.

3.4.a.4 Fontein Eilandplein

De fontein op het Eilandplein is in zeer slechte technische staat. De stroomrekening is hoog en voldoet niet aan de geldende veiligheid om legionella besmettingen tegen te gaan. De totale kosten voor vervanging van de fontein bedraagt € 220.000. De kapitaallasten bedragen vanaf 2024 € 14.667.

3.5 Wat zijn de speerpunten in ons beleid volgend jaar?

Zowel voor de wensen/keuzemogelijkheden zoals die eerder werden beschreven in dit programma als voor de speerpunten geldt dat de **verbinding** van deze acties met het coalitieakkoord de daarin opgenomen opgave "**Versnelling woningbouw**" en de opgave "**Duurzaamheid**" specifiek moet worden gemaakt. Welke acties en ontwikkelingen hebben in aansluiting op deze twee opgaven prioriteit voor 2023, hoe formuleren we scherper wat het college gaat doen?

We constateren dat de wensen en de speerpunten in dit programma goed aansluiten bij de acties die in het coalitieakkoord zijn opgenomen. De komende maanden gaan we in aanloop naar de meerjarenbegroting deze aansluiting verbeteren en deze vooral ook zichtbaar te maken. Voor deze voorjaarsnota was dat helaas nog niet haalbaar. Wel nemen we hier eerst de opgave en de daarbij geformuleerde acties op en vervolgens de drie speerpunten.

De opgave: Versnelling woningbouw.

De huidige plannen voor woningbouw gaan we zo snel mogelijk realiseren. We bouwen voor doelgroepen die een binding hebben met met Duiven, Groessen of Loo. De ontsluiting van alle locaties moet goed geregeld zijn. We schenken aandacht aan een goede leefomgeving en sociale samenhang in de nieuwe wijken. Veranderingen in de behoefte aan woningen houden we goed in de gaten en we stellen zo nodig onze koers bij.

De volgende acties horen bij deze opgave en vallen voornamelijk onder het programma omgeving:

- *Bouwen naar behoefte voor de juiste doelgroep met binding met de gemeente, met name voor jongeren, ouderen en één-, en tweepersoonshuishoudens. We gaan het gesprek aan over wat we verstaan onder "binding met de gemeente Duiven".*
- *Zorgen voor voldoende aanbod van betaalbare en sociale woningen.*
- *Uitvoeren van de huidige plannen de komende twee jaar (2022 en 2023). In 2024 starten we de tussentijdse evaluatie om te bepalen wat op dat moment de behoefte is. Op basis van deze evaluatie bepalen we het beleid voor de volgende jaren.*
- *Maximaal benutten van de wettelijke instrumenten in het toewijzen van woningen aan de juiste doelgroep.*
- *Nieuwe inbreidingslocaties hoog op de agenda blijven zetten. In 2022 starten we met het inventariseren en actualiseren van nieuwe en reeds bekende potentiële inbreidingslocaties die financieel en qua ontsluiting haalbaar zijn. Wijkscans gebruiken we bij de inventarisatie van deze plannen. We benutten als eerste de mogelijkheden van Ploen Noord en Plakse Weide optimaal.*
- *Zorgen voor goede en verkeerstechnisch veilige ontsluiting voor bestaande en nieuwe locaties. Dit is voor ons een voorwaarde om te gaan bouwen.*
- *In regionaal verband ontwikkelen van richtlijnen om klimaatadaptatie voor nieuwe locaties te garanderen en concretiseren van de invulling van de bestaande richtlijnen over circulair bouwen uit de woondeal. Ook deze evalueren we tussentijds.*
- *Starten met visievorming voor mogelijke nieuwe woningbouwlocaties voor de middellange termijn.*
- # *Werken aan een goede mix van betaalbare huur, huur en koop in de nieuwe wijken.*

De opgave: Duurzaamheid.

De energie die nodig is in de gemeente Duiven willen we zo duurzaam mogelijk opwekken. Woningen en ander vastgoed moeten duurzaam worden verwarmd.

De openbare ruimte wordt zo ingericht dat extreme hitte, droogte of regenval geen problemen veroorzaken. We investeren in biodiversiteit. We willen naar een duurzame gemeente Duiven zonder afval.

De volgende acties horen bij deze opgave en vallen voornamelijk onder het programma omgeving:

- *Blijven (ook regionaal) inzetten op clustering van energieopwekking door zon en wind in het zoekgebied Innofase/Centerpoort-Noord.*
- *Eerst de plannen voor de bedrijventerreinen realiseren die al zijn vastgesteld. We zetten niet actief in op uitbreiding gedurende deze raadsperiode. De invulling van het zoekgebied voor duurzame energieopwekking beperken we niet door uitbreiding van bedrijventerreinen.*
- *Een beweging in gang zetten op bedrijventerreinen zoals op het 't Holland richting co2 neutrale bedrijfsterreinen.*
- *Samen met inwoners twee wijkuitvoeringsplannen ontwikkelen voor de wijken de Vergert en Centrum - Oud-Zuid zodat de wijkbewoners over acht jaar zonder gas kunnen wonen. Deze plannen zijn integraal van opzet met aandacht voor zowel de fysieke als de sociale component van de wijk.*
- *Bestaande sociale netwerken inzetten om een bredere beweging in te zetten naar een duurzaam Duiven, Groessen en Loo.*
- *Zorgen dat de gemeente is geen beperkende factor in capaciteitsuitbreiding van het elektriciteitsnet.*
- *De informatievoorziening over energie en verduurzaming faciliteren via het regionale energieloket, de website Samen1energie en de energiecoaches.*
- *Investeren in het verduurzamen van het gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed. We zien hierin een voorbeeldrol voor de gemeente Duiven op het eigen vastgoed.*
- *Eigenaren van maatschappelijk vastgoed ondersteunen om dit vastgoed te verduurzamen.*
- *Investeren in biodiversiteit in de openbare ruimte en het buitengebied en hiertoe burgerinitiatieven faciliteren.*
- *Investeren in onderzoeken naar alternatieve technieken voor energieopwekking zoals naar geothermie in combinatie met de energiehub Innofase/Centerpoort-Noord.*
- *Inzetten op landschappelijke ontwikkeling van de groene zones in het buitengebied. De bebouwde omgeving vergroenen we om hittestress tegen te gaan en waterberging te realiseren.*
- # *Vanuit de menselijke maat gaan we de (her)-inrichting van de openbare ruimte oppakken met aandacht voor vergroening, biodiversiteit en klimaatadaptatie.*
- # *Scholen bieden we ruimte en ondersteuning om het werkend leren rondom de thema's energietransitie, klimaatadaptatie, grondstoffentransitie en biodiversiteit.*
- # *Het effect van onze activiteiten op terugdringing van de CO2-uitstoot monitoren we waarbij er ook gekeken wordt naar de betrokkenheid van de samenleving.*

A. Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving.

Dit zijn de speerpunten:

3.A.1	Uitvoeren Woonvisie/ Versnellen woningbouw
Doel	De omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Duiven, Groessen en Loo sluiten aan bij de hedendaagse behoefte en initiatieven en ontwikkelingen vanuit de samenleving. Dit draagt bij aan het behouden van een aantrekkelijke en duurzame leef- en woonomgeving.

3.A.1	Uitvoeren Woonvisie/ Versnellen woningbouw
Toelichting	Een actievere en proactieve houding vanuit het gemeentelijke woonbeleid heeft met de Woonvisie 2021 vorm gekregen. De Woonvisie is het nieuwe vertrekpunt voor de pro-actievere gemeentelijke rol en prioriteit op het beleidsterrein Wonen die nodig is voor noodzakelijke woningbouw versnelling op de Plakse-Weide, Ploen-Noord en de vele inbreidingslocaties vanwege het acute tekort aan woningen. Maar ook vanwege het langer zelfstandig thuiswonen, de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, de toenemende regionale samenwerking en taken, een actievere rol richting woningbouwcorporaties en een aantal andere urgente vragen binnen het taakveld wonen.
Risico's	Onvoldoende kunnen inzetten op monitoring en continuering van gemaakte afspraken en inzet op beleid, en of initiatieven. Het beleid of de initiatieven zijn daardoor onvoldoende effectief of de realisatie van de woningbouwversnelling en de woonagenda die daardoor in de tijd op schuiven.
Planning	Uitvoering geven aan de nieuwe Woonvisie 2021 en Woonagenda (waaronder de woningbouwversnelling) gecombineerd met de Liemerse Woonagenda en Woondeal zijn meerjarige processen en vragen de komende jaren om blijvend om grote inzet
Financiën	Voor de uitvoering van dit speerpunt is met de voorjaarsnota 2021 gelet op de ambities uit de nieuwe Woonvisie, de Liemerse Woonagenda en de Woondeal meerjarig extra middelen aan extern advies-, onderzoek, ondersteuning of facilitering van initiatieven structureel € 50.000 per jaar opgenomen. Voor de woningbouwversnelling van de Ploen-Noord, Plakse Weide en de vele inbreidingslocaties zijn de bestaande (extra) middelen vanuit de huidige ambtelijke formatie, de voorbereidingskredieten, grondexploitaties en de te sluiten anterieure overeenkomsten vooralsnog afdoende dekking voor de planvorming. Voor de verdere uitwerking en uitvoering is aanvullende ambtelijke capaciteit nodig. Specifiek voor Duiven wordt gedurende de realisatie van deze plannen in de periode tot 1 oktober 2026 budget gevraagd voor deze benodigde ambtelijke capaciteit. In 2022 is daarvoor een bedrag van € 100.000 nodig. In 2023 tot en met 2025 ieder jaar € 300.000 en in 2026 tot 1 oktober 2026 nog eens € 200.000. Deze bijdragen worden gedekt uit de Algemene Reserve.
Participatie	Participatie en de mate waarin wordt naar gelang het onderwerp, de situatie en de ontwikkeling ingezet.

3.A.2	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Doel	Een zo goed mogelijke inpassing van de doortrekking van de A15 en verbreding van de A12 voor de gemeenschap van de gemeente Duiven
Toelichting	In 2023 is het Tracébesluit ViA15 naar verwachting onherroepelijk en is de realisatie van het project ViA15 weer opgepakt. Het blijven inzetten op een pro-actieve en constructieve grondhouding is het uitgangspunt. Samen met de regiopartners en de Stichting BOG A15 blijft de gemeente zich richting en in samenwerking met Rijkswaterstaat, aannemersconsortium GelreGroen en andere opdrachtnemers hard maken voor meekoppelkansen en maatwerkoplossingen. Maatwerk kan ook betekenen dat afgeweken kan worden van bestaande gemeentelijke (planologische) beleidskaders
Risico's	In Q3 van 2022 volgt naar verwachting de definitieve uitspraak van de Raad van State in het beroepsdossier over de Tracébesluiten ViA15 2017/2019/2021. Bij een positieve uitslag start de aannemer de uitvoering weer helemaal op. Dit ligt nu grotendeels stil. Helaas moet de logistieke planning straks helemaal opnieuw. Bij een negatieve uitslag moet de problematiek op de A12 wellicht anders benaderd worden. Deze is op dit moment nog steeds onlosmakelijk gekoppeld aan de realisatie van de A15.

3.A.2	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Planning	De inzet loopt minimaal totdat de A15/A12 wordt opgeleverd. Naar verwachting is dit eind 2026. Naar verwachting is er ook in 2027 ambtelijke inzet vereist in het kader van de nazorg en afronding van het Project ViA15 richting de gemeente over bijvoorbeeld het onderliggende wegennet.
Financiën	Tijdens de besluitvorming over de Tussenrapportage 2020 is bepaald dat de eerder ontvangen jaarbudgetten niet meer uit de algemene middelen maar uit de Bestemmingsreserve A15 worden gedekt. Dit lijkt voor de Bestemmingsreserve A15 echter een zware aderlating te worden. Met als gevolg dat de Bestemmingsreserve A15 aan het eind of zelfs gedurende de periode tot en met 2026 aangevuld moet worden zodat we aan de geoormerkte verplichtingen kunnen voldoen. Op dit moment worden daarom alle kosten die maar enigszins aan werkzaamheden ten gunste van vergunningverlening, toezicht en handhaving kunnen worden gerelateerd vanuit de Voorziening gefinancierd. Op deze wijze blijven de gelabelde gelden binnen de Bestemmingsreserve beschikbaar voor de geoormerkte verplichtingen. Deze herijking van de financiering wordt per kwartaal gemonitord en met de projectwethouder besproken.
Participatie	Er is regelmatig overleg met de stichting Bewonersoverleg Groessen A15. Hierin zijn alle kernen en buurtschappen langs het tracé verenigd. De participatieladder wordt naar gelang de situatie ingezet.

B. Het versterken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.

Dit zijn de speerpunten:

3.B.1	Uitbreiding bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete
Doel	Twee (wijzigingen van het tijdelijke) omgevingsplannen op te stellen, in procedure te brengen en te laten vaststellen door het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad van Duiven. Eén Omgevingsplan betreft de uitbreiding van het bedrijventerrein Centerpoort-Noord. Het tweede Omgevingsplan betreft de uitbreiding van het bedrijventerrein Graafstaete (1). Duurzaamheidsuitgangspunten en -doelstellingen te bepalen en in uitvoering te brengen. Een uitgiftestrategie te ontwikkelen en te doen uitvoeren
Toelichting	Door de economische groei van de afgelopen jaren zijn er in Duiven nagenoeg geen bedrijfskavels meer beschikbaar voor uitgifte. Het ontwikkelen van bedrijventerreinen is voor Duiven een belangrijk onderdeel van het economisch vestigingsbeleid, met name vanwege de uitstekende ligging langs de aantrekkelijke economische A12/A15-as. Hierdoor is Duiven een gewilde vestigingsplaats voor bedrijven. De bedrijventerreinen zijn van groot belang voor verdere economische ontwikkeling en leveren veel banen op. De gemeente Duiven kent mede door het aanbod aan banen de hoogste arbeidsparticipatie van de regio en een laag werkloosheidspercentage.
Risico's	Risicomanagement is een dynamisch proces. Per fase van het project zal dit verschillen en worden zo nodig risico's benoemd en beheersmaatregelen getroffen.
Planning	Opstellen nota van uitgangspunten en concept-omgevingsplannen. Q2 2022 - Q1 2023 Duurzaamheidsuitgangspunten en -doelstellingen te bepalen. Q2 2022 - Q1 2023 Een uitgiftestrategie te ontwikkelen. Q2 2022 - Q1 2023

3.B.1	Uitbreiding bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete
Financiën	De gemeenteraad heeft op 10 maart 2022 besloten: een krediet van € 5.760.000, beschikbaar te stellen voor de aankoop van gronden ten behoeve van de uitbreiding van Centerpoort-Noord; een voorbereidingskrediet van € 150.000 beschikbaar te stellen voor het opstellen van een omgevingsplan voor de uitbreiding van bedrijventerreinen Centerpoort-Noord;
Participatie	Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. Met participatie wordt in de Omgevingswet bedoeld 'het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden (burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden) bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit om tijdig belangen, meningen en creativiteit op tafel te krijgen'. Er wordt gewerkt aan de hand van een participatieplan.

Indien de inwerkingtreding van de Omgevingswet na 1 januari 2023 verder wordt uitgesteld, wordt de mogelijkheid opgehouden dat er alsnog bestemmingsplannen overeenkomstig de Wet en het Besluit ruimtelijk ordening worden opgesteld en in procedure worden gebracht.

3.B.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
Doel	Doelstellingen per programmalijn zijn: • Energietransitie: 95% CO2 reductie in 2050 ten opzichte van 1990 en een CO2 neutrale elektriciteitsvoorziening in 2050. • Klimaatadaptatie: Klimaatbestendig en water robuust in 2050. • Circulariteit: 100% circulair in 205.
Toelichting	Het programma circulaire economie bestaat uit drie samenhangende programmalijnen: Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulariteit (grondstoffentransitie). Dwars door deze programmalijnen heen ontwikkelen we een integrale aanpak voor bedrijven(terreinen).
Risico's	Ondanks gemeentelijke participatie is een risico dat samenwerking tussen inwoners, bedrijven, onderwijs en overheid onvoldoende van de grond komt en er onvoldoende stappen gezet worden richting de programmadoelstellingen. Voor het behoud en versterking van draagvlak voor maatregelen en acties is consistente communicatie van belang. Zo hebben we de afgelopen jaren gezien dat met name landelijke ontwikkelingen enorme impact hebben op draagvlak en de afkalving hiervan. Een aanvullend risico is dat er financiële druk ontstaat door het uitblijven van structurele middelen van het Rijk aan gemeenten en daardoor, onvoldoende continuïteit hebben op gemaakte afspraken, inzet op beleid, initiatieven en/of allianties, waardoor kansen of allianties verloren gaan.
Planning	De planning is meerjarig. Het speerpunt blijft de komende jaren in toenemende mate, stevige aandacht vragen. Wettelijke doelstellingen, ambitiedocumenten en onderliggende programmeringen moeten meer concrete activiteiten geven voor de komende 4 jaar en een programmering op hoofdlijnen richting 2050. Aandachtspunt hierbij is dat externe ontwikkelingen regelmatig leiden tot bijsturing van planningen. Dit vereist flexibiliteit in de programmering.

3.B.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
Financiën	Voor het de uitvoering van de programmaliijn Energietransitie heeft uw raad in totaal en structureel ca € 150.000 procesgeld beschikbaar gesteld (excl. Bedrijfsvoeringskosten). Gelet op de resultaten van het onderzoek van de Raad voor Openbaar Bestuur en de ervaring en die we inmiddels zelf hebben opgedaan verwachten wij dat dit niet voldoende zal zijn om onze doelstellingen te behalen. Een structurele bijdrage vanuit het Rijk is dan ook absoluut noodzakelijk. In december 2021 is in de routekaart circulariteit de ambitie opgenomen voor de gemeenten Duiven en Westervoort om in 2030 50% circulair te zijn en in 2050 100% circulair. Om deze ambitie te realiseren is een uitvoeringsprogramma opgezet voor de komende 3 jaar. Hierin worden acties benoemd die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen op 3 thema's: • het goede voorbeeld geven • circulair consumeren • circulair ondernemen De kosten voor de acties zijn begroot op € 75.000 voor de komende 3 jaar (2023, 2024 en 2025). Na drie jaar opnieuw noodzakelijkheid bezien.
Participatie	We kunnen de ambities voor alle de drie programmaliijnen alleen realiseren met grote inzet en betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Om hen actief te betrekken is communicatie & participatie in het 'hart' van het programma geplaatst. Hiertoe is een Communicatiestrategie, het beeldmerk en platform 'Samen1Nergie' en een Participatie strategie ontwikkeld. Daarnaast werken we met ondernemersverenigingen samen om te komen tot een gedragen aanpak richting bedrijven(terreinen), bereiden we samen met de klankbordgroep en juniorklankbordgroep nieuw beleid voor en halen we nieuwe ideeën op en hebben we een stap gezet richting verenigingen en maatschappelijke organisaties.

C. Het implementeren van nieuwe wetgeving, die op ons afkomt.

Dit zijn de speerpunten:

3.C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Doel	Het doel is 2-ledig. Doel 1: Ten eerste ervoor zorgen dat de organisatie conform de roadmap VNG op 1-1-2023 gereed is met de implementatie van de Omgevingswet. Doel 2: Ten tweede een doorkijk geven wat er nodig is voor de doorontwikkeling van de Omgevingswet.
Toelichting	Op 1 januari 2023 is de voorgenomen inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet. Deze wet vervangt een hele lijst aan bestaande wetten en regelingen die te maken hebben met hoe we met onze leefomgeving om willen gaan. Zeg maar de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet bevat regels voor het beschermen en benutten van deze leefomgeving. Daar vallen beleidsthema's onder zoals bijvoorbeeld: wonen, economie, mobiliteit, natuur/biodiversiteit, milieu, ruimtelijke ordening en water. Naast de verandering op gebied van regelgeving wordt er ook gewerkt aan een nieuw Digitaal Stelsel Omgevingsrecht (DSO), houding en gedrag en vindt de uitwerking plaats in verschillende instrumenten zoals Omgevingsvergunning, Omgevingsplan, Omgevingsprogramma's en Participatie. Het betreft een transitie die tot uiterlijk 2029 zal duren.
Risico's	Financiële, Juridische en Uitvoeringsrisico's.
Planning	Fase 1: gekoppeld aan doel 1 is gereed voor 1-1-2023 Fase 2: gekoppeld aan doel 2 loopt waarschijnlijk gereed voor t/m 2027

3.C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Financiën	Zie ook onder autonome financiële ontwikkelingen. Door het uitstel van de Omgevingswet van 1-7-2022 naar 1-1-2023 worden er extra kosten gemaakt in 2022. Uitstel had o.a. te maken met het ICT-systeem (DSO). Daarnaast hebben de gemeenten aangegeven dat zij minimaal ½ jaar nodig hebben voor de doorwerking in de uitvoering en voldoende tijd beschikbaar is om te kunnen oefenen. De hiermee gemoeide kosten hebben o.a. betrekking op doorgeschoven kosten uit 2021, verlengen van de ondersteuning, opleidingskosten en onderhoud ICT-systemen. De doorontwikkeling zal zich met name richten op het DSO en het Omgevingsplan nieuwe stijl waar al in 2022 mee zal worden gestart i.o.m. de raad. Inmiddels is vanuit de VNG-ledenbrief aangekondigd dat er in de meicirculaire een specifieke doeluitkering in 2022 wordt uitgekeerd voor de implementatie.
Participatie	Bij de implementatie heeft participatie plaatsgevonden op gebied van de Omgevingsvisie en verschillende beleidsthema's. De wetgever stelt eisen aan participatie. Dit is d.m.v. een kennisgeving aan de raad beschikbaar gesteld. Daarnaast loopt er een gemeentebreed participatie traject wat zal resulteren in een participatiebeleid en bijbehorende verordening. Ook zal er specifiek voor de Omgevingswet nog een handreiking worden opgesteld. Tot slot loopt er een gericht communicatietraject zowel voor intern als extern waar aan de voorkant verschillende doelgroepen worden betrokken

3.6 Wat gaat het kosten?

Saldi 2022-2026 programma Omgeving

Nieuwe activiteiten	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo voor de Voorjaarsnota					
Autonome ontwikkelingen:					
3.3.1 Opstellen beheerplannen	17.500				
3.3.2 Gevolgen uitstel Omgevingswet	32.445	-2.520	-2.520	16.380	41.580
3.3.3 Overdracht bodemtaken vanuit provincie	34.875	34.875	34.875	34.875	34.875
3.3.4 Inzameling huishoudelijk afval	0	0	0	0	0
3.3.5 Groene Metropoolregio	105.500	105.500	105.500	105.500	105.500
3.3.6 Beheer ondergrondse containers	0	0	0	0	0
3.3.7 Reinigen openbaar gebied	113.000	113.000	113.000	113.000	113.000
3.3.8 Uitbreiding werpakket ODRA	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
3.3.9 Toeristenbelasting	37.472	0	0	0	0
3.3.10 Horecavouchers	50.000				
Totaal autonome ontwikkelingen	430.792	290.855	290.855	309.755	334.955
Wensen/Keuzemogelijkheden:					
3.4.1 Strategische denk- en doekracht regionale opgaven	50.000	179.550	179.550	179.550	179.550
3.4.1 Groene Metropool bijdrage opgaven		21.440	21.440	21.440	21.440
3.4.2 Liemerse Ambassade			0	0	0
3.4.3 Project en programma-assistent Ruimtelijke Ordening	0	45.000	45.000	45.000	45.000
3.4.4 Onderzoek afvalbeheer	15.000				
3.4.5 Aanpak zwerfafval	28.350	28.350	28.350	28.350	28.350

Nieuwe activiteiten	2022	2023	2024	2025	2026
3.4.6 Extra capaciteit omgevingsvergunning	63.987				
3.4.7 Liemers Economische Visie			0	0	0
3.4.8 Uitvoeringsprogramma Erfgoed	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
3.4.9 Beleidsvisie buitengebied		0	0		
3.4.10 Coronaherstelfonds ondernemers	0	0	0		
3.4.11 Wandelnetwerk		65.760	2.500	2.500	2.500
3.4.12 IBOR handhaving	277.728	277.728	277.728	277.728	277.728
3.4.13 DPRA, klimaatadaptatie scenario B		43.719	101.946	122.963	99.593
3.4.14 DPRA, Duivense oplegger bij klimaatadaptatie		25.000	31.042	37.021	42.938
3.4.a.1 Voetgangersverbinding Heiliglandsestraat	0	8.000	8.000	8.000	8.000
3.4.a.2 Kruispuntplateau van Eijckstraat	0	2.667	2.667	2.667	2.667
3.4.a.3 Herinrichten van Dorthstraat		0	48.333	48.333	48.333
3.4.a.4 Fontein Eilandplein		0	14.667	14.667	14.667
Totaal wensen/Keuzes	445.065	707.214	771.223	798.219	780.766
Gevolgen speerpunten:					
Versnellen woningbouw	0	0	0	0	0
A15	0	0	0	0	0
Uitbreiding bedrijventerreinen	0	0	0	0	0
Circulaire Economie	0	0	0	0	0
Implementatie Omgevingswet	0	0	0	0	0
Totaal speerpunten	0	0	0	0	0
Totaal programma 3	875.857	998.069	1.062.078	1.107.974	1.115.721

Bedragen in €

Totalen

In deze Voorjaarsnota worden een groot aantal zaken genoemd met financiële gevolgen. In meerjarenperspectief geven de aanpassingen het volgende beeld:

Pr.		2022	2023	2024	2025	2026
1	Inflatiestijging	0	300.000	300.000	300.000	300.000
1	CAO salarissen college + raad	32.000	32.000	32.000	32.000	32.000
1	Maartbrief Algemene Uitkering	0	-1.550.000	-2.600.000	-3.025.000	-1.025.000
1	Energietoeslag	-675.000				
1	The Economic Board en Groene metropoolregio	0	14.000	14.000	14.000	
1	Groene metropoolregio	-105.500	-105.500	-105.500	-105.500	-105.500
1	Bijdrage 1Stroom (CAO en loonstijging)		426.953	524.823	672.291	999.291
1	Automatisering RSD	0	0	0	0	0
1	Stijging automatiseringskosten RID		4.004	33.691	53.426	70.047
1	Kosten Inkoop RID		95.891	95.891	95.891	95.891
1	BIBOB beleid	0	0	0	0	0
1	E-depot SALD		75.000	75.000	85.000	85.000
1	Kapitaallasten grondexploitatie	8.295				
1	VGGM		71.000	71.000	71.000	71.000
1	Updaten vastgoedbeleid GTS	15.000				
1	Aanpak jeugdgroepen		0	0	0	
1	Uitwerken dienstverleningsvisie	0	0	0	0	0
1	Pomp WKO installatie	0	688	688	688	688
1	Uitvoeringsprogramma Participatieverordening		0	0	0	
1	Zorg en Veiligheid	0	13.860	13.860	13.860	13.860
2	Jeugdhulp, Wmo en inburgering	0	0	0	0	0
2	Beschermd Thuis	0				
2	Verlenging dienstverlening Scalabor		0	0	0	
2	Openbare gezondheidszorg	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
2	Specifieke uitkering wet Inburgering	0				
2	ICT kosten inburgering	0				
2	Eenmalige energietoeslag	675.000				
2	SPUK Sportakkoord	0				
2	Preventieaanpakken	0	0			
2	Indexering Jeugd en Wmo	0	0	0	0	0
2	Combinatiefunctionarissen	32.500	32.500	32.500	32.500	32.500
2	Indexering subsidiebedrag Santé	0	0	0	0	0
2/3	Reinigen openbaar gebied	-113.000	-113.000	-113.000	-113.000	-113.000
2	Beheerplan openbaar groen	10.000				
2	Uitkijkpunt Loowaard	25.045				
2	Toeziethouder zorgfraude	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000
2	Inclusie		10.000	10.000	10.000	10.000

2	Cultuurmenu basisonderwijs	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
2	Toekomst blaashal	0	0			
2	Strategisch beheerplan buitensport		0			
2	Intensivering zelfbeheer		0	0	0	
2	Groenonderhoud en vervanging		70.000	70.000	70.000	70.000
2	Vrijval BR Groenonderhoud	-529.317				
2	Vervallen dotatie aan BR Groenonderhoud		-103.900	-103.900	-103.900	-103.900
2	Kunst op recept	0				
2	Handhaving onderhoudsniveau groen	18.272	18.272	18.272	18.272	18.272
2	Achterstanden boombestand	0	1.167	1.167	1.167	1.167
2	Boomrenovaties	0	1.667	1.667	1.667	1.667
2	Klimaatvoorziening Candea	0	37.500	37.500	37.500	37.500
2	Verduurzaming Bernadetteschool	0	19.238	19.238	19.238	19.238
2	Verlichting veld 3 Groessen	11.718	1.375	1.375	1.375	1.375
2	Aanleg kunstgrasvelden DVV	0	9.500	9.500	9.500	9.500
2	Stormschade Westerduiven	0	2.000	2.000	2.000	2.000
2	Renovatie Stationsgebied	0	2.500	2.500	2.500	2.500
2	Triominos-akoestiek Endesprong	0	3.778	3.778	3.778	3.778
2	Triominos-klimaat Mobilis	0	2.000	2.000	2.000	2.000
2	Duurzaamheid 5 basisscholen	0	31.873	31.873	31.873	31.873
2	De transformatie	0	0	0	0	0
2	Samen Sterk 2.0	0	0	0	0	0
2	Faciliteren vestiging AZC+	0	0	0	0	0
3	Opstellen beheerplannen	17.500				
3	Uitstel Omgevingswet	32.445	-2.520	-2.520	16.380	41.580
3	Overdracht bodemtaken vanuit provincie	34.875	34.875	34.875	34.875	34.875
3	Inzameling huishoudelijk afval	0	0	0	0	0
3	Groene Metropoolregio opgaven	105.500	105.500	105.500	105.500	105.500
3	Beheer ondergrondse containers	0	0	0	0	0
2/3	Reinigen openbaar gebied	113.000	113.000	113.000	113.000	113.000
3	werkpakket ODRA	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
3	Toeristenbelasting	37.472				
3	Horecavouchers	50.000				
3	Strategische denk- en doekracht regionale opgaven	50.000	179.550	179.550	179.550	179.550
3	Groene Metropoolregio bijdrage opgaven		21.440	21.440	21.440	21.440
3	Liemers Ambassade			0	0	0
3	Project en programma-assistent Ruimtelijke Ordening		45.000	45.000	45.000	45.000
3	Onderzoek afvalbeheer	15.000				
3	Aanpak zwerfafval	28.350	28.350	28.350	28.350	28.350
3	extra capaciteit omgevingsvergunningen	63.987				

3	Liemers Economische Visie			0	0	0
3	Uitvoeringsprogramma Erfgoed	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
3	Beleidsvisie buitengebied		0	0		
3	coronaherstelfonds ondernemers	0	0	0		
3	Wandelnnetwerk		65.760	2.500	2.500	2.500
3	IBOR handhaving	277.728	277.728	277.728	277.728	277.728
3	DPRA, klimaatadaptatie scenario B		43.719	101.946	122.963	99.593
3	DPRA, Duivense oplegger bij klimaatadaptatie		25.000	31.042	37.021	42.938
3	Voetgangersverbinding Heiliglandsestraat	0	8.000	8.000	8.000	8.000
3	Kruispuntplateau van Eykstraat	0	2.667	2.667	2.667	2.667
3	Herinrichten van Dorthstraat		0	48.333	48.333	48.333
3	Fontein Eilandplein		0	14.667	14.667	14.667
3	Versnellen woningbouw	0	0	0	0	0
3	Circulaire Economie		0	0	0	
Totaal VJN		377.870	499.435	-358.999	-560.900	1.776.468

Bedragen in €

In de begroting 2022-2025 hebben we de verwachte resultaten voor de komende jaren aangegeven. Er is een aantal raadsbesluiten genomen met structurele gevolgen die daar nog niet in waren verwerkt. Alle raadsbesluiten tot en met 20 april 2022 zijn verwerkt.

	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo voor begrotingsbehandeling	1.675.449	815.493	971.718	1.451.932	1.451.932
Amendement:					
Geen verhoging OZB	- 60.000	- 60.000	- 60.000	- 60.000	- 60.000
Begrotingssaldo	1.615.449	755.493	911.718	1.391.932	1.391.932
Najaarsnota 2021	-16.037	5.023	20.163	20.163	20.163
Krediet vergadersysteem raad	- 880	- 880	- 880	- 880	- 880
Decembercirculaire	141.780	94.768	92.049	94.056	94.056
Saldo voor Voorjaarsnota 2022	1.740.312	854.404	1.023.050	1.505.271	1.505.271

Bedragen in €

Het totaalbeeld na deze Voorjaarsnota ziet er dan als volgt uit:

	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo voor Voorjaarsnota	1.740.312	854.404	1.023.050	1.505.271	1.505.271
Nieuwe beleidswensen 2022-2026					
Programma 1	725.205	622.104	1.544.547	1.792.344	-537.277
Programma 2	-227.218	-123.470	-123.470	-123.470	-123.470
Programma 3	-875.857	-998.069	-1.062.078	-1.107.974	-1.115.721
Saldo bij honoreren alle wensen	1.362.442	354.969	1.382.049	2.066.171	-271.197

Bedragen in €

In 2026 ontstaat een begrotingstekort. Dat wordt veroorzaakt doordat het rijk voor dit jaar nog geen afspraken wil maken omdat het buiten de regeerperiode van het huidige kabinet valt.

Bijlage: Investeringskredieten

In deze rapportage worden een aantal investeringskredieten aangevraagd of gewijzigd. Dergelijke aanvragen of wijzigingen moeten volgens onze financiële verordening worden voorgelegd aan de raad. Voor grote investeringskredieten worden deze via een separaat raadsvoorstel ter besluitvorming voorgelegd. Uit pragmatische overwegingen hebben wij besloten in deze Voorjaarsnota een aantal kleinere aanvragen/wijzigingen te verzamelen. Deze zijn allen reeds in de programma's toegelicht. In deze bijlagen staan alle investeringskredieten uit deze rapportage vermeld. In de tweede kolom ziet u het (extra) investeringsbedrag en in de daaropvolgende jaren de kapitaallast. Het gaat om de volgende kredieten:

Overzicht kredietaanpassingen in deze Voorjaarsnota

	Investering	2023	2024	2025	2026
Pomp WKO installatie	13.750	688	688	688	688
Achterstanden boombestand	70.000	1.167	1.167	1.167	1.167
Boomrenovaties	100.000	1.667	1.667	1.667	1.667
Klimaatvoorziening Candea	750.000	37.500	37.500	37.500	37.500
Verduurzaming Bernadetteschool	384.750	19.238	19.238	19.238	19.238
Verlichting veld 3 Groessen	55.000	1.375	1.375	1.375	1.375
Aanleg kunstgrasvelden DVV	160.000	9.500	9.500	9.500	9.500
Stormschade Westerduiven	65.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Renovatie Stationsgebied	75.000	2.500	2.500	2.500	2.500
Triominos-akoestiek Endesprong	113.350	3.778	3.778	3.778	3.778
Triominos-klimaat Mobilis	40.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Duurzaamheid 5 basisscholen	796.821	31.873	31.873	31.873	31.873
Voetgangersverbinding Heiliglandsestraat	240.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Kruispuntplateau van Eyckstraat	80.000	2.667	2.667	2.667	2.667
Herinrichting van Dorthstraat	1.450.000		48.333	48.333	48.333
Fontein Eilandplein	220.000		14.667	14.667	14.667
Totaal	4.613.671	123.953	186.953	186.953	186.953

Bedragen in €

